

Specialrapport för Socialstyrelsen: Ungdomar och sexualitet 2010

Data: Ungdomsbarometern 09/10

Intervjumetod: Onlineundersökning

Fältperiod: 28 september – 28 oktober 2009

Målgrupp: Ungdomar i Sverige, 15-24 år

Antal respondenter: 4 714 st.
(kring sexfrågor)

Kvoturvalssystem samt viktning av resultatet med avseende på kön, ålder och NUTS2-region baserat på siffror från SCB.

2010-01-28

Ungdomar och sex i korthet...

- Genomsnittsåldern för första samlaget är 16,2 år. Tjejer uppger att de debuterar något tidigare än killar (genomsnittet för tjejer är 16 år och för killar 16,5 år).
- Tjejer uppger också att de har haft något fler sexpartners än killar.
- 89% av ungdomarna anger att de är heterosexuella. Fler killar säger sig vara heterosexuella än tjejer som i större utsträckning beskriver sin läggning som bisexuell (framförallt yngre tjejer). 3% totalt uppger att de är osäkra på sin sexuella läggning (flest yngre tjejer).
- Tjejer säger sig vara mer nöjda med sitt sexliv än killar (framförallt yngre) och det är de äldre killarna som är mest missnöjda.
- Killar anger oftare än tjejer att de har haft en tillfällig partner vid sitt senaste samlag. De äldre ungdomarna har i större utsträckning en fast partner än de yngre.
- Det är klart fler tjejer som haft en sexuellt överförd infektion, framförallt äldre tjejer där en av fem anger att de haft en, jämfört med en av tio bland äldre killar.
- Sammantaget ses risken att smittas av sexuellt överförda infektioner som ganska liten. En av fyra anser att risken att få klamydia är måttlig till stor, och endast 7% anger motsvarande för hiv. Att risken för sexuella sjukdomar överlag ses som liten beror främst på att många har en fast partner. Detta verkar också vara orsaken till att äldre bedömer risken som lägre än de yngre (äldre har oftare fasta partners).
- Ungdomar är överlag mer oroad för en graviditet än för en sexuellt överförd infektion.
- Det är vanligare att yngre använder kondom än äldre. De äldre använder i högre utsträckning p-piller, och har oftare en fast partner. Bland de äldre finns det också något fler som anser att kondomanvändning fungerar bättre i teorin än i praktiken.
- Hälften av tjejerna över 19 år, och två av fem under, har använt akut p-piller.
- Endast en av fem bedömer skolans sex- och samlevnadsundervisning som bra.
- Främst får ungdomar information om preventivmedel och sexuellt överförda infektioner via skolan, Internet (vanligare bland killar) eller ungdomsmottagningen (vanligare bland tjejer). Internet har vuxit kraftigt över de tre senaste åren, både gällande huvudsaklig källa och vilken som anses vara den bästa. 2009 går Internet för första gången förbi skolan när det gäller att uppfattas som bästa informationskälla.

Bakgrund

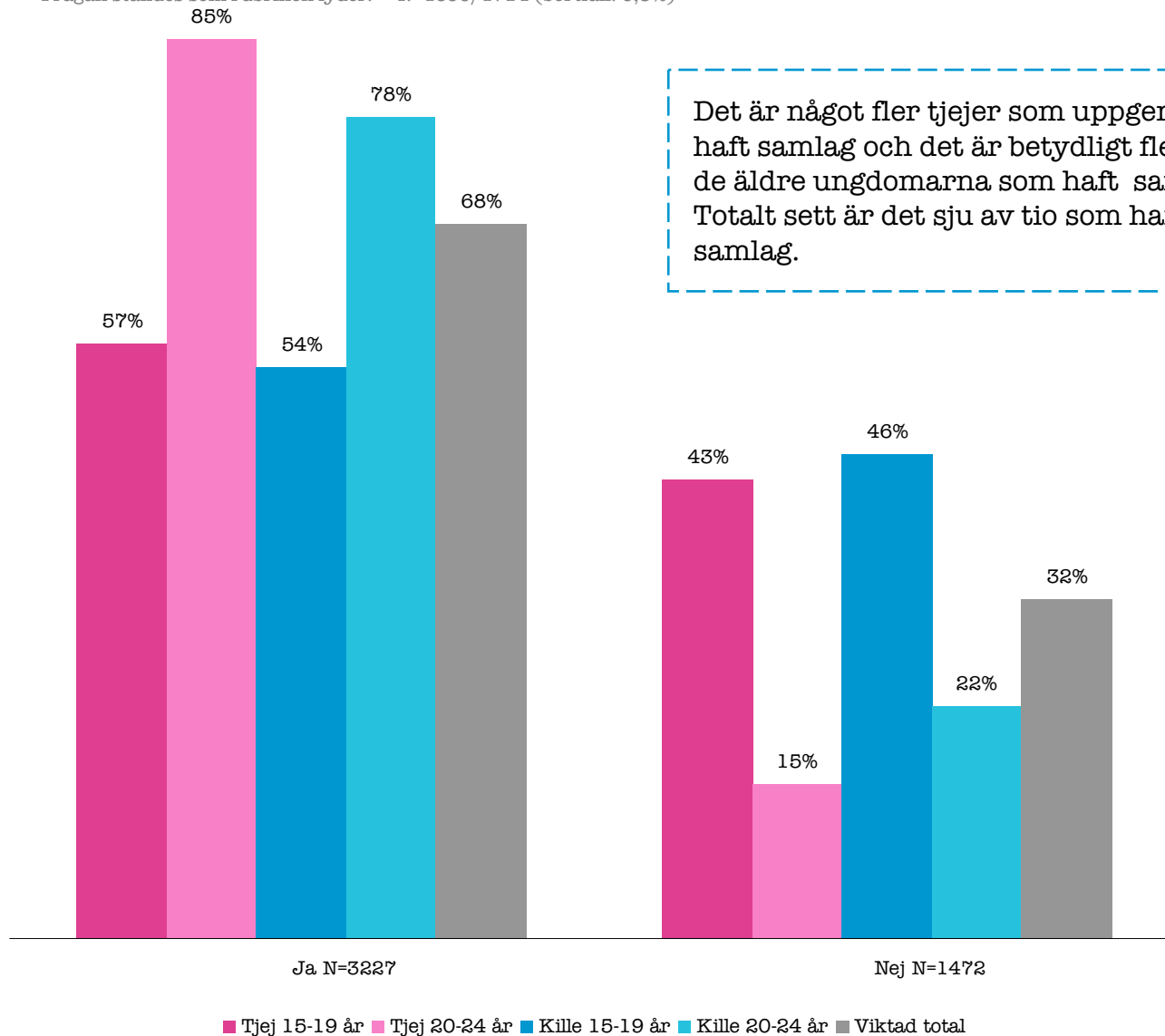
Om siffrorna i graferna:

Sammanlagt 4 699 ungdomar svarade på frågan om huruvida de haft samlag. Av dessa var det 3 227 (av 4 714) som svarade att de haft det. Övriga frågor om sexuella erfarenheter i undersökningen ställdes enbart till dem som svarat att de samlagsdebuterat. Vid varje bild i rapporten anges antal personer som fått och besvarat frågan.

De procenttal som anges över/vid respektive stapel i graferna är avrundade till närmaste heltal (t.ex. 49% istället för 49,3%). Dock bygger graferna på resultat som inte är avrundade, vilket gör att vi kan utläsa mindre skiftningar i resultatet via staplarna som inte syns i de avrundade siffrorna.

Har du haft samlag?

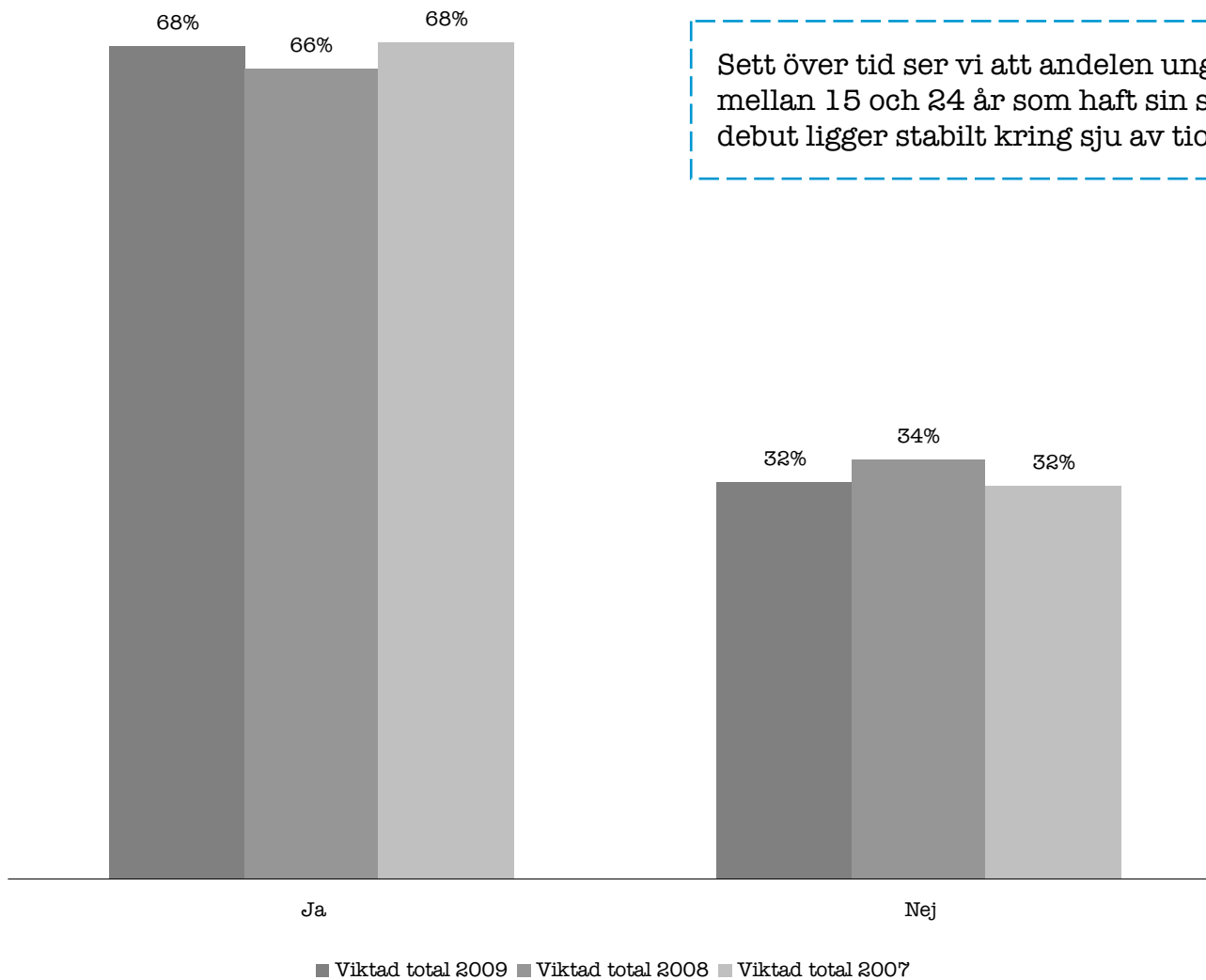
Frågan ställdes som rubriken lyder. N=4699/4714 (bortfall: 0,3%)

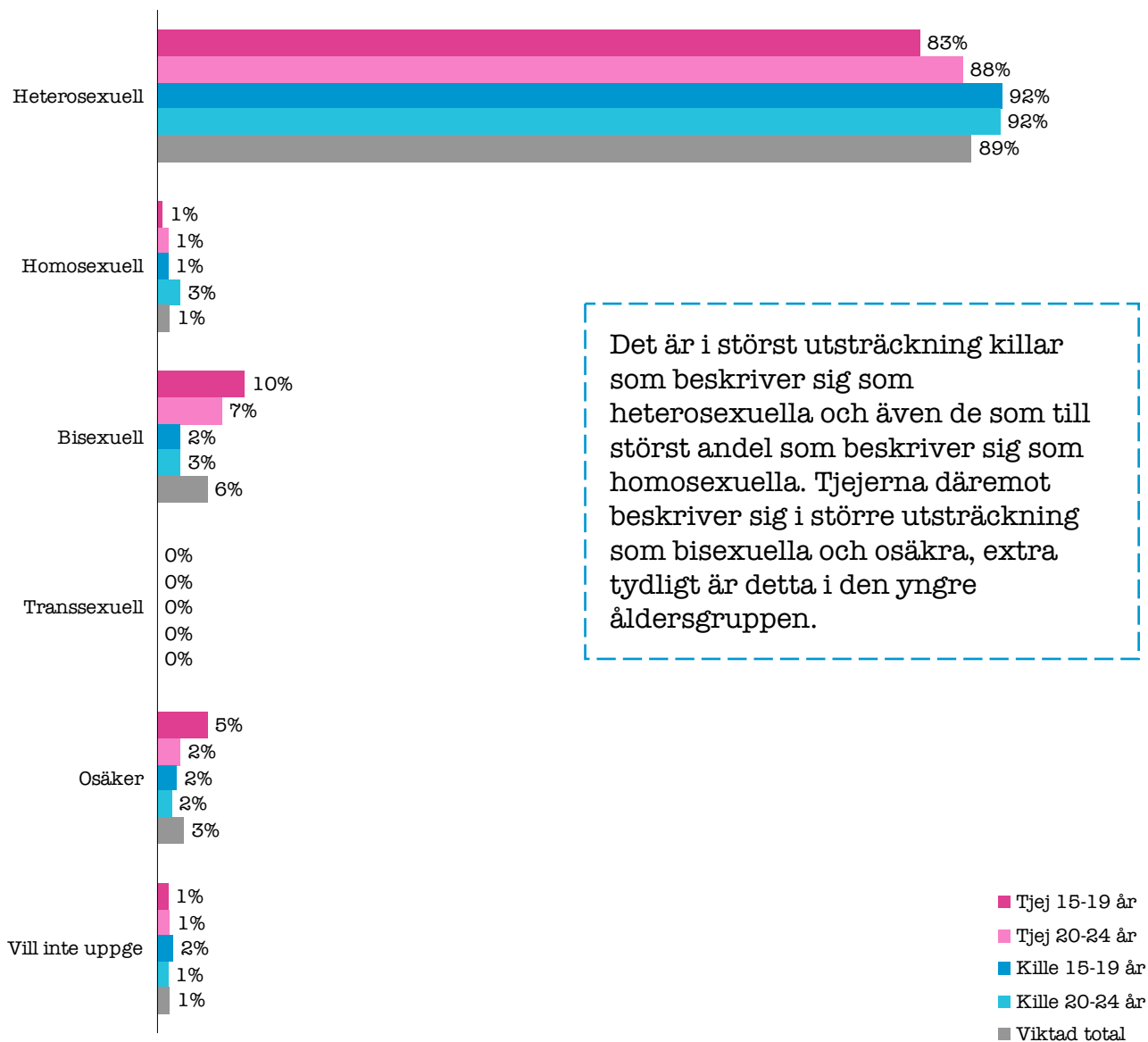
Har du haft samlag?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Sexuell läggning

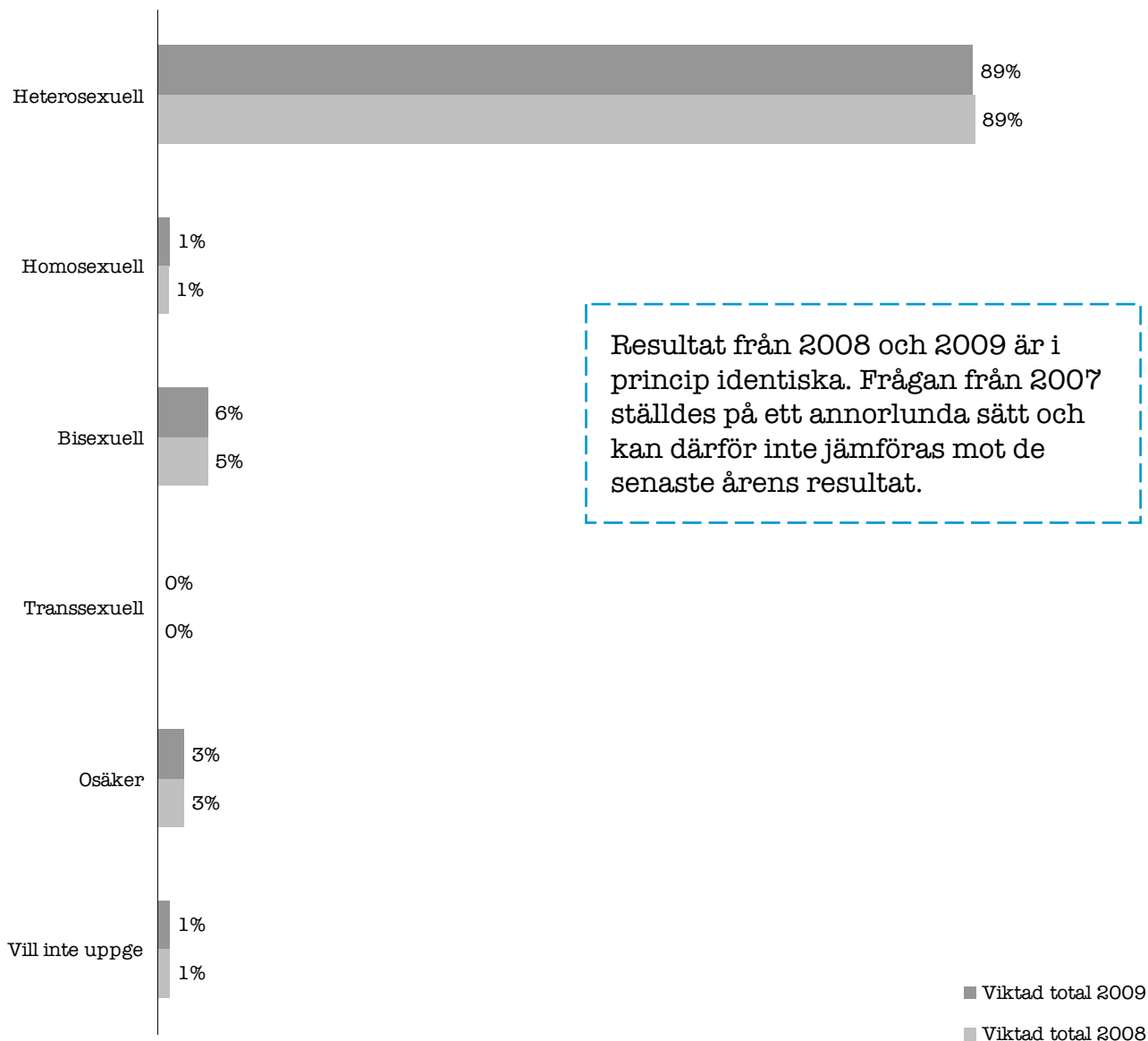
"Med vilken sexuell läggning identifierar du dig?" N=4706/4714 (bortfall: 0,2%)

Sexuell läggning

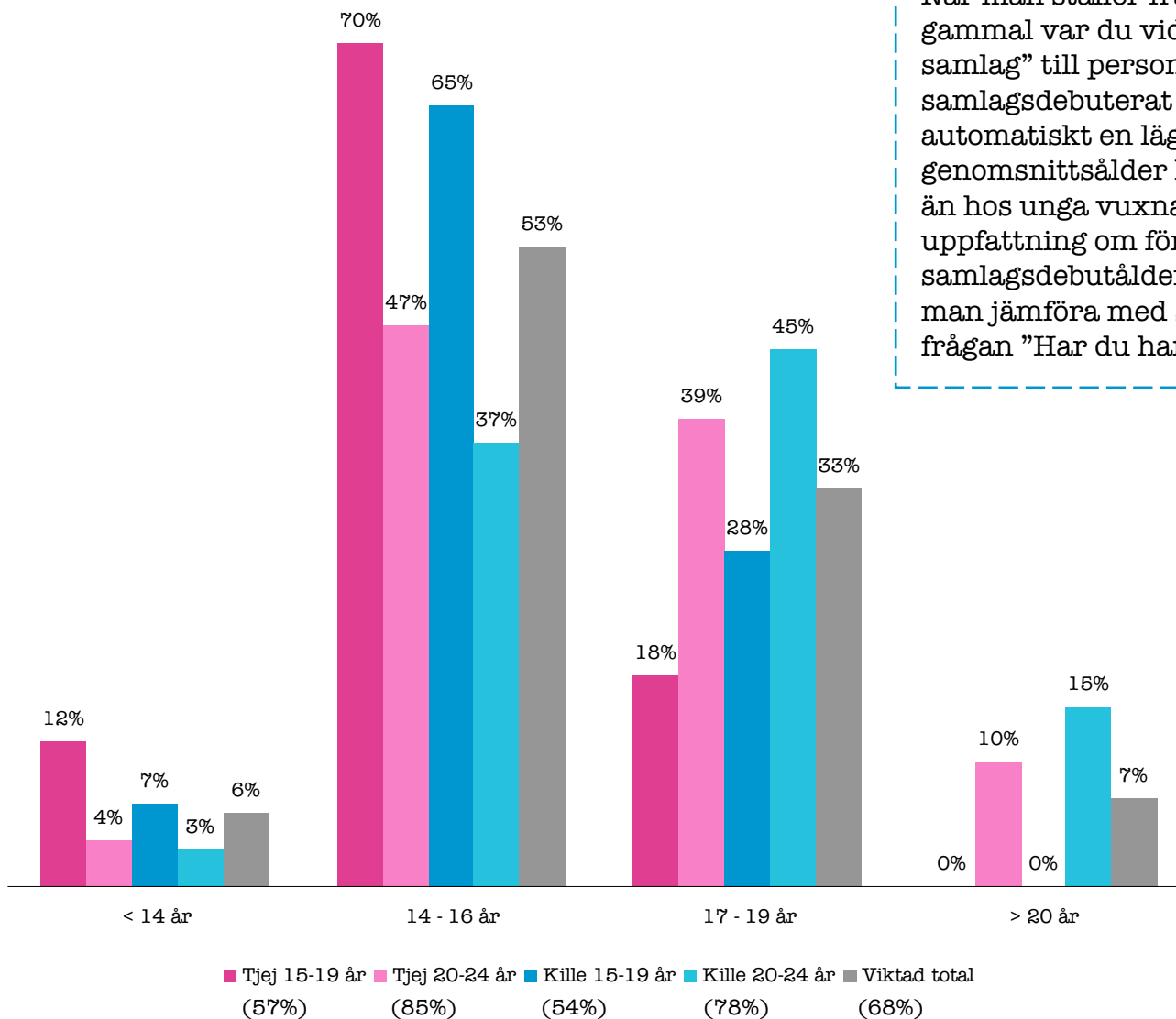
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de två senaste åren.

Debutålder

"Hur gammal var du vid ditt första samlag?" N=3159/3227 (bortfall: 2,1%)

Siffror inom parentes anger andel i gruppen som haft samlag

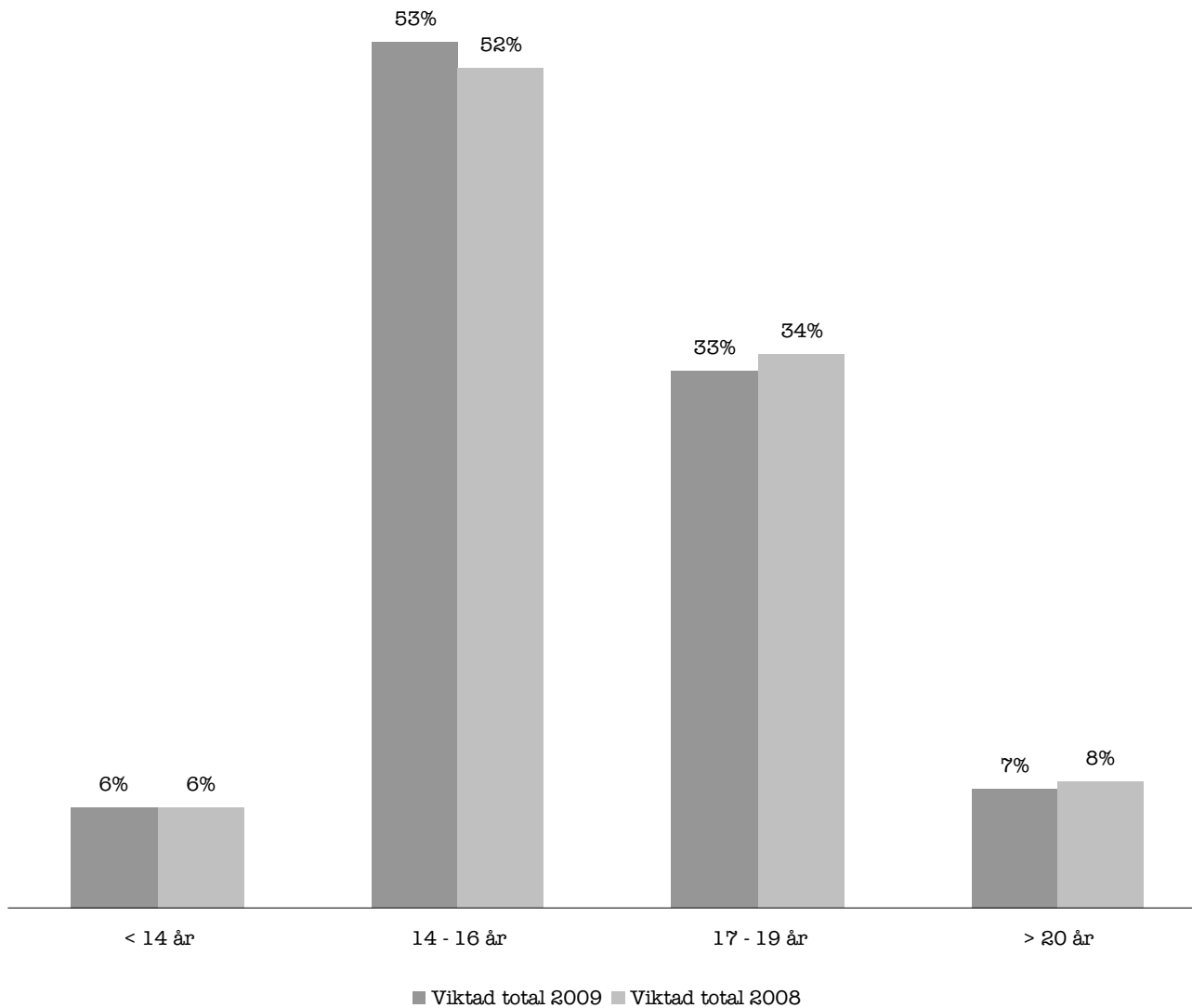

När man ställer frågan "Hur gammal var du vid ditt första samlag" till personer som har samlagsdebuterat får man automatiskt en lägre genomsnittsålder hos tonåringar än hos unga vuxna. För att få en uppfattning om förändringar av samlagsdebutålder över tid kan man jämföra med svaren på frågan "Har du haft samlag?".

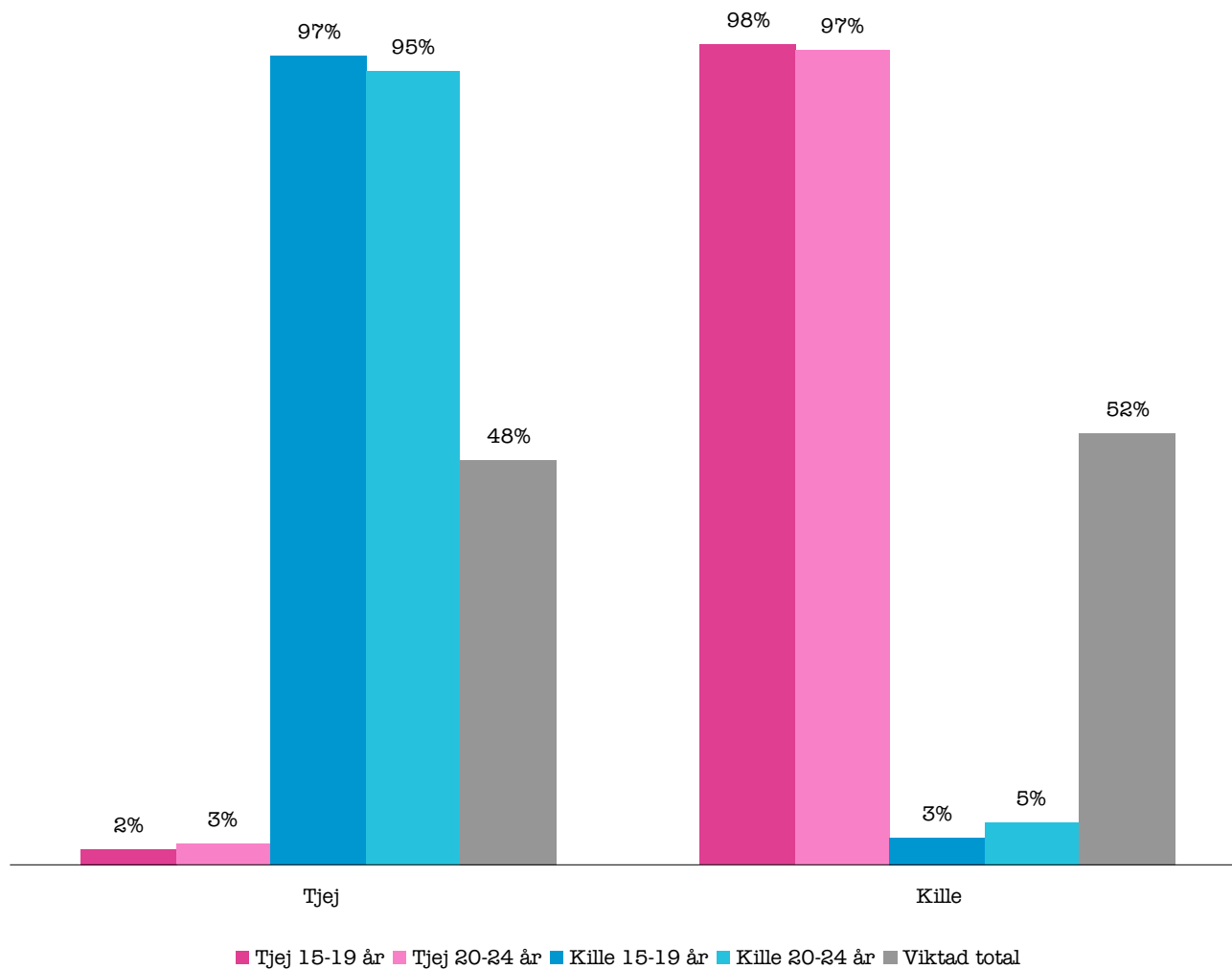
Debutålder

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de två senaste åren.

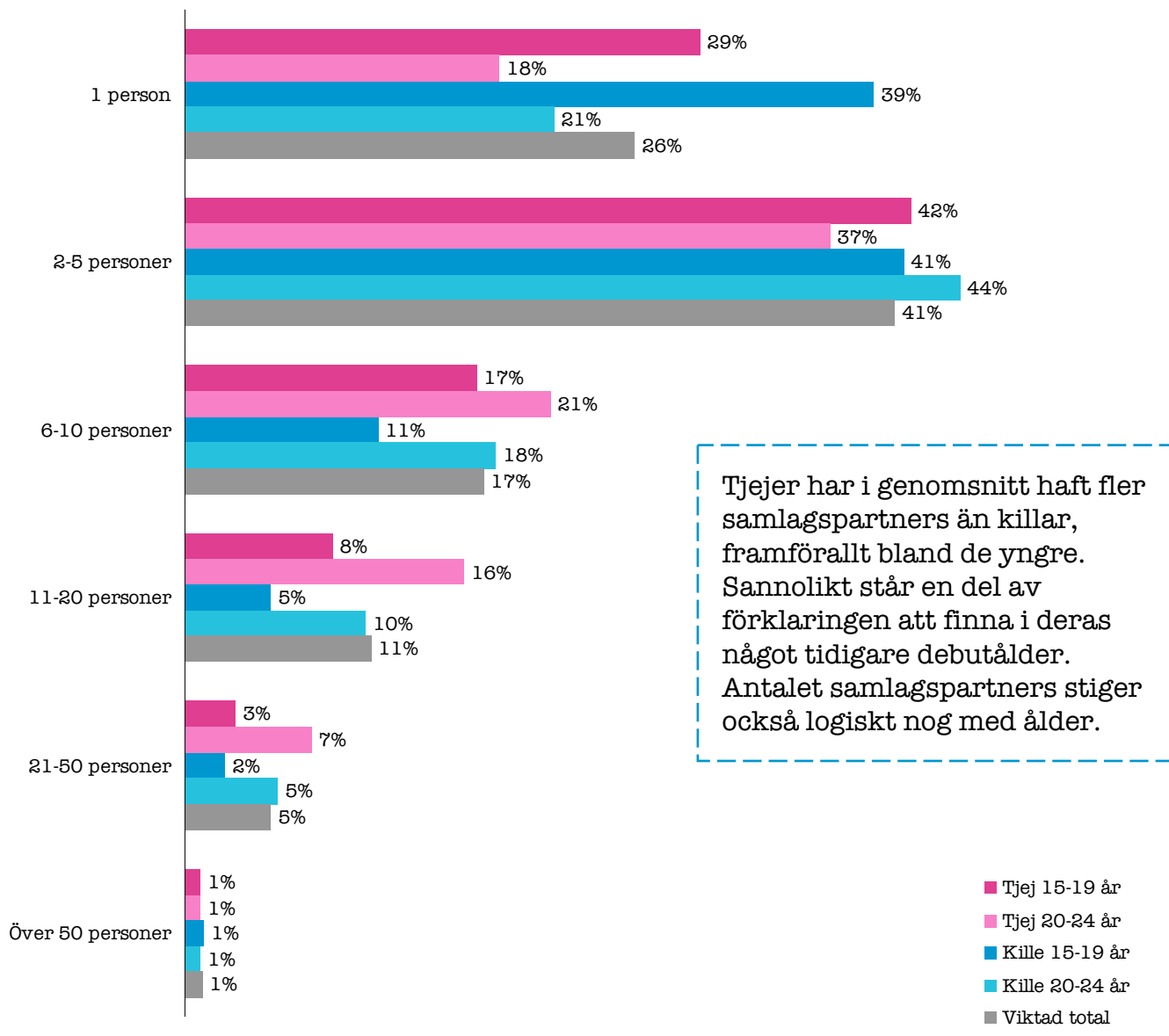
Senaste samlagspartnern

"Din senaste samlagspartner, var det en tjej eller en kille?" N=3194/3227 (bortfall: 1%)

Antal samlagspartners totalt

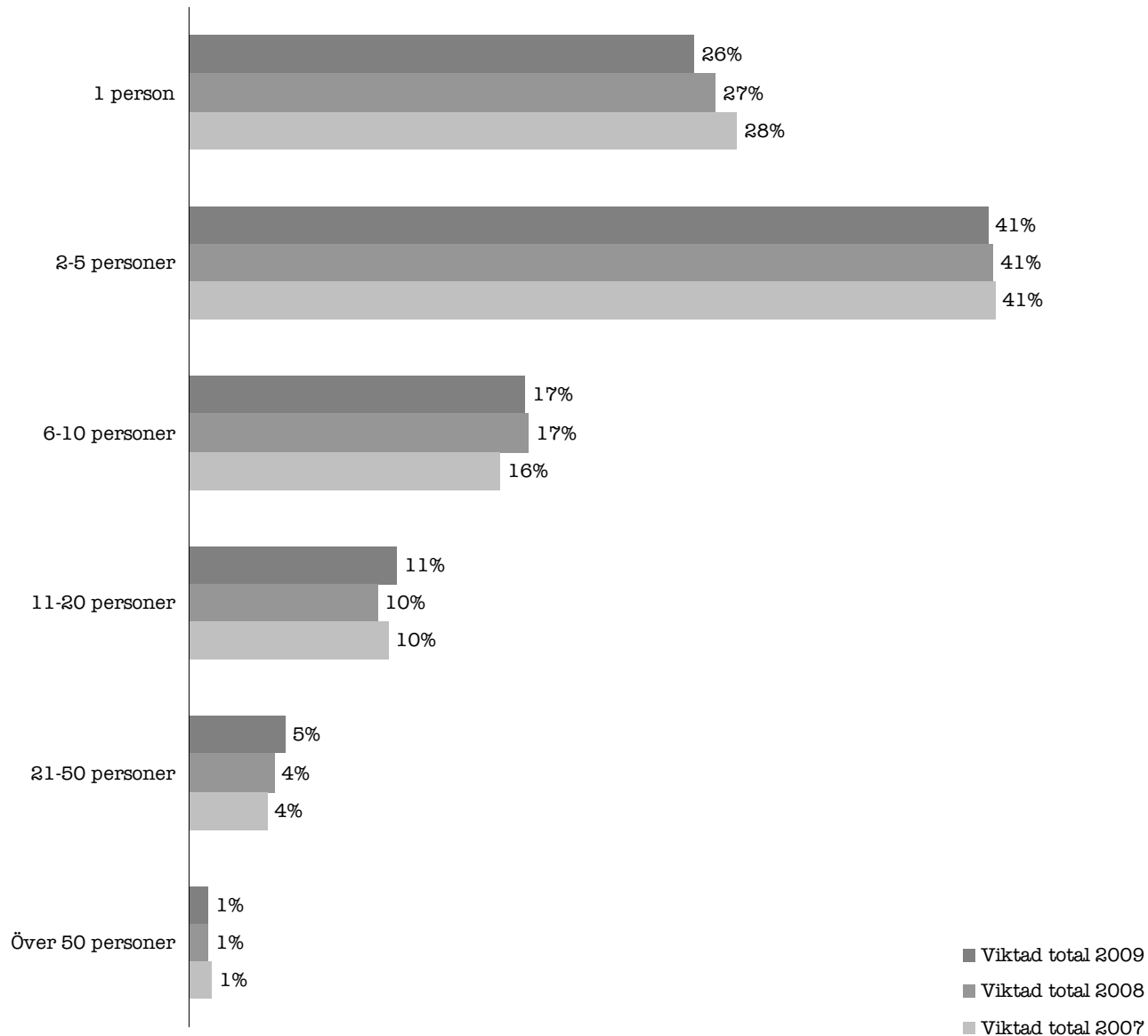
"Med hur många har du haft samlag totalt?" N=3224/3227 (bortfall: 0,1%)

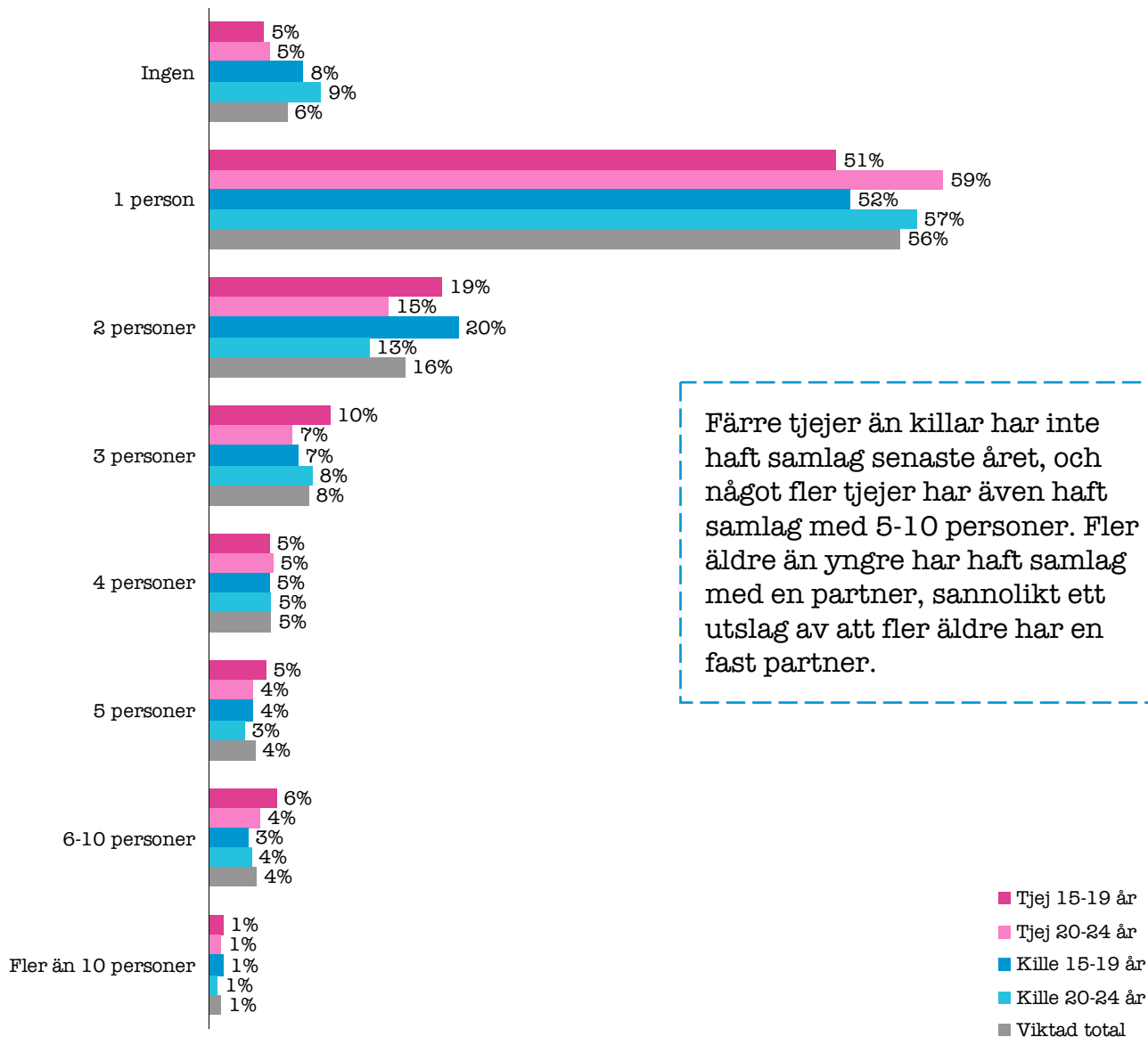
Antal samlagspartners totalt

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Antal samlagspartners senaste året

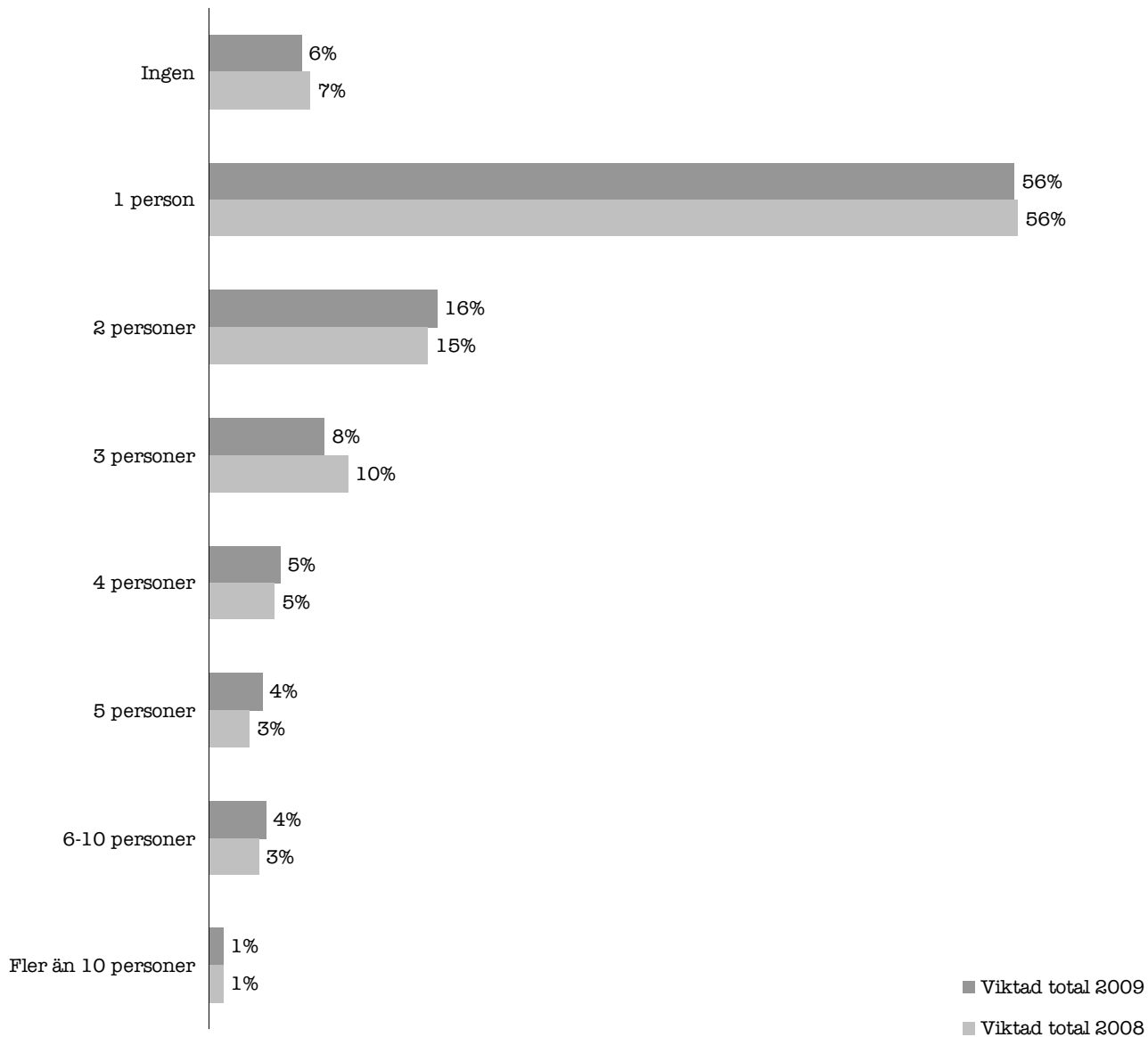
"Med hur många har du haft samlag senaste 12 månaderna?" N=3222/3227 (bortfall: 0,2%)

Antal samlagspartners senaste året

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de två senaste åren.

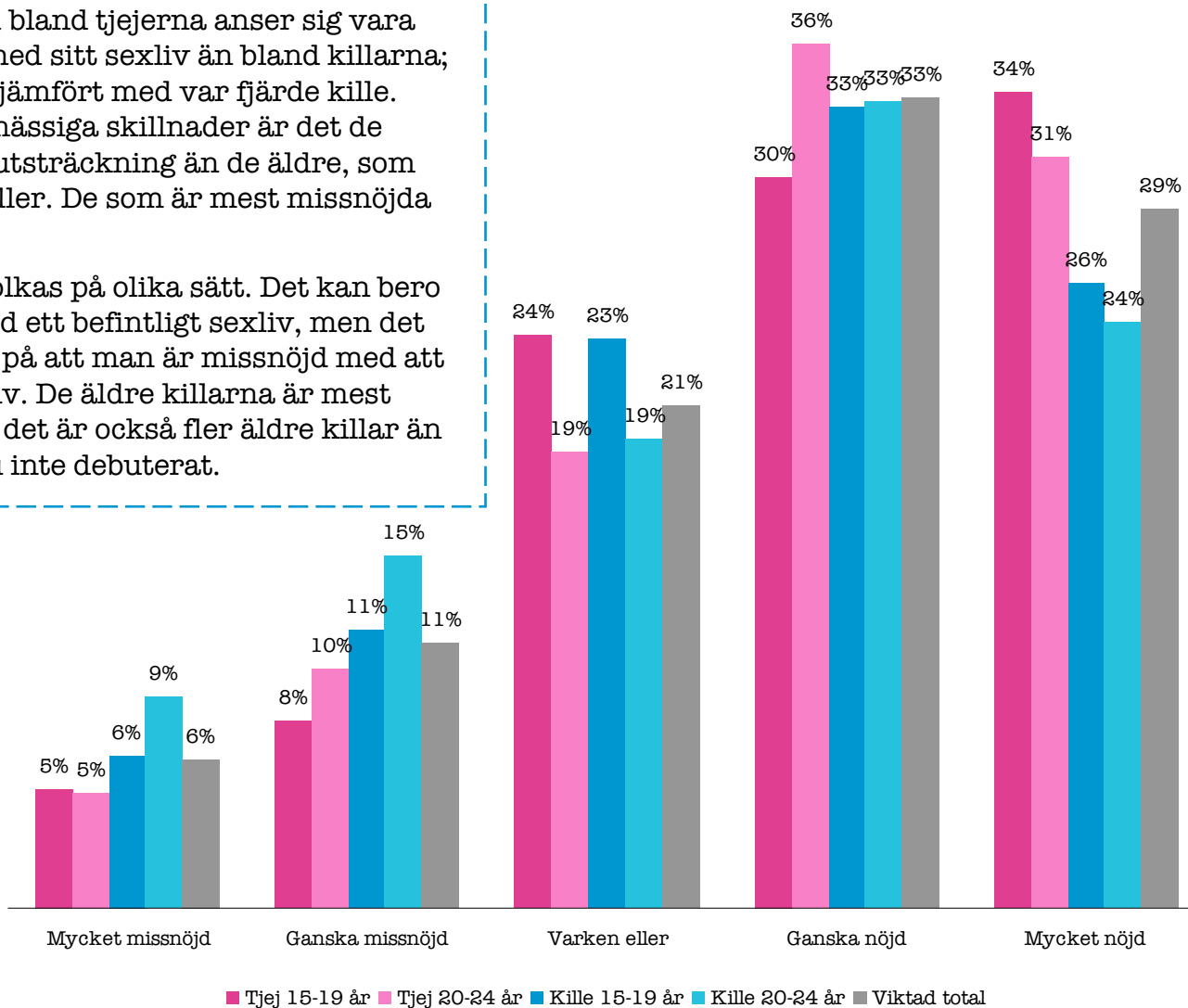

Hur värderar du ditt sexliv?

Frågan ställdes som rubriken lyder. N=3220/3227 (bortfall: 0,2%)

En större andel bland tjejerna anser sig vara mycket nöjda med sitt sexliv än bland killarna; en av tre tjejer jämfört med var fjärde kille. Sett till åldersmässiga skillnader är det de yngre, i större utsträckning än de äldre, som anger varken eller. De som är mest missnöjda är äldre killar.

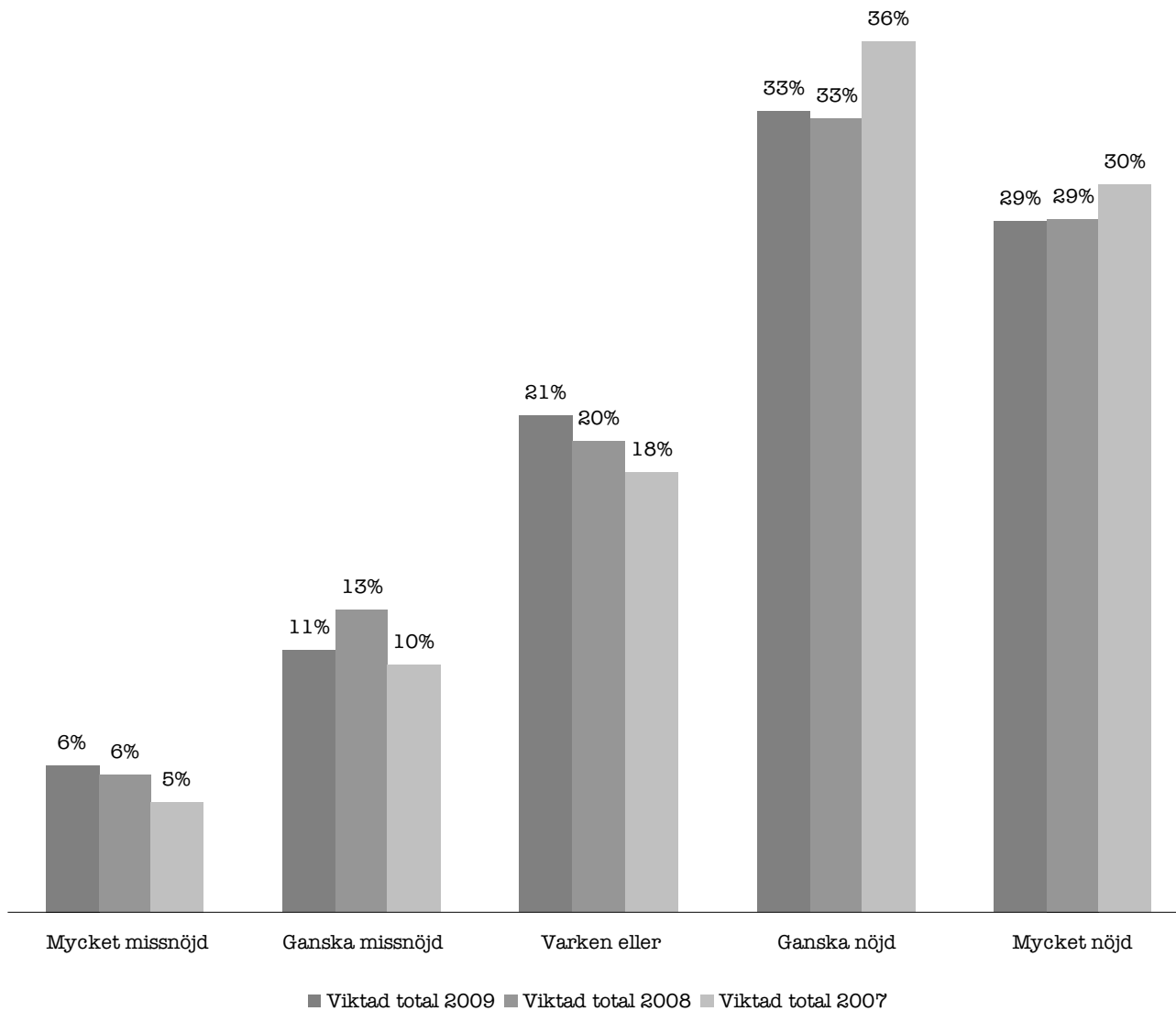
Missnöje kan tolkas på olika sätt. Det kan bero på missnöje med ett befintligt sexliv, men det kan också bero på att man är missnöjd med att inte ha ett sexliv. De äldre killarna är mest missnöjda men det är också fler äldre killar än tjejer som ännu inte debuterat.

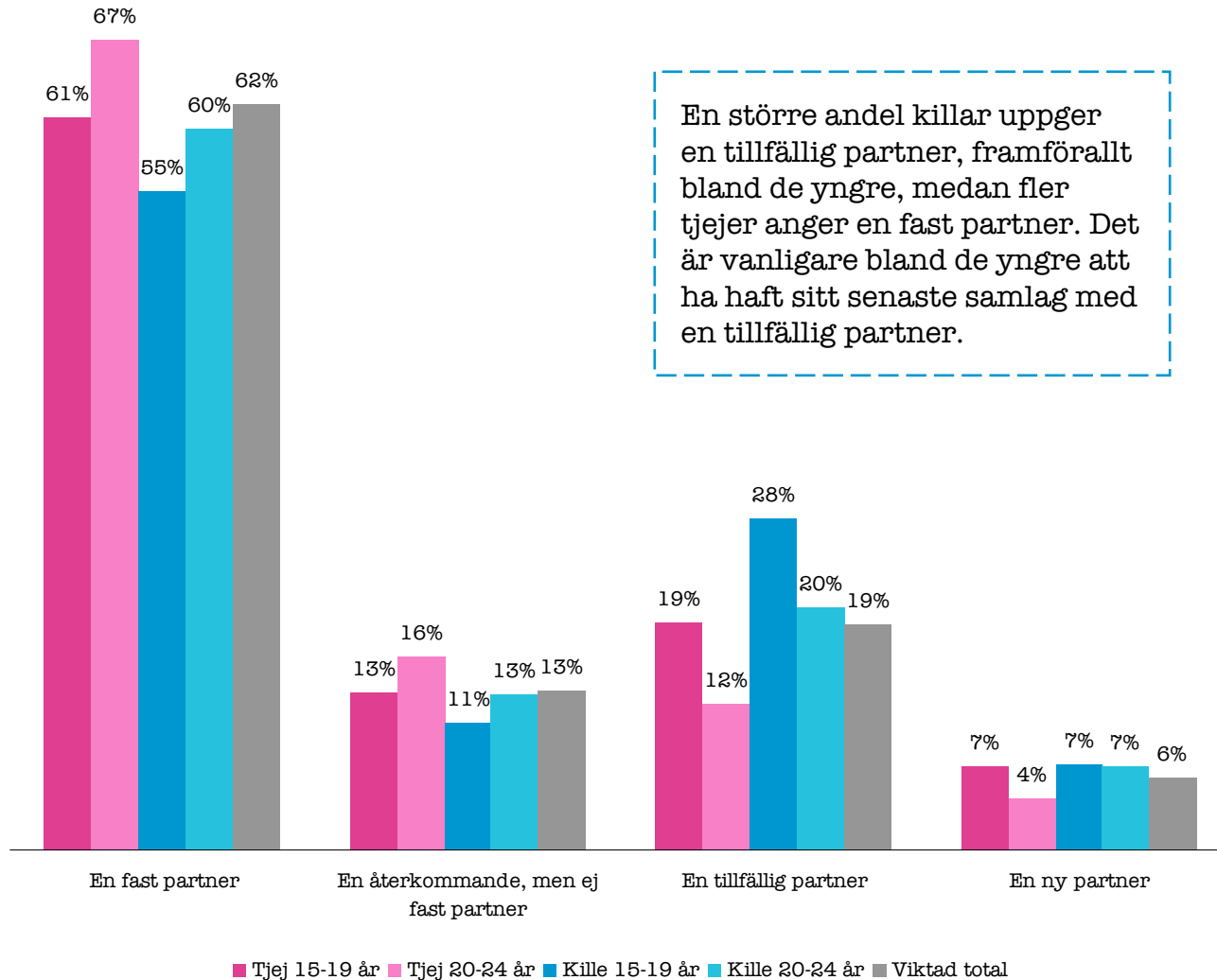
Hur värderar du ditt sexliv?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Senaste samlagspartner

"Vem var din partner vid ditt senaste samlag?" N=3222/3227 (bortfall: 0,2%)

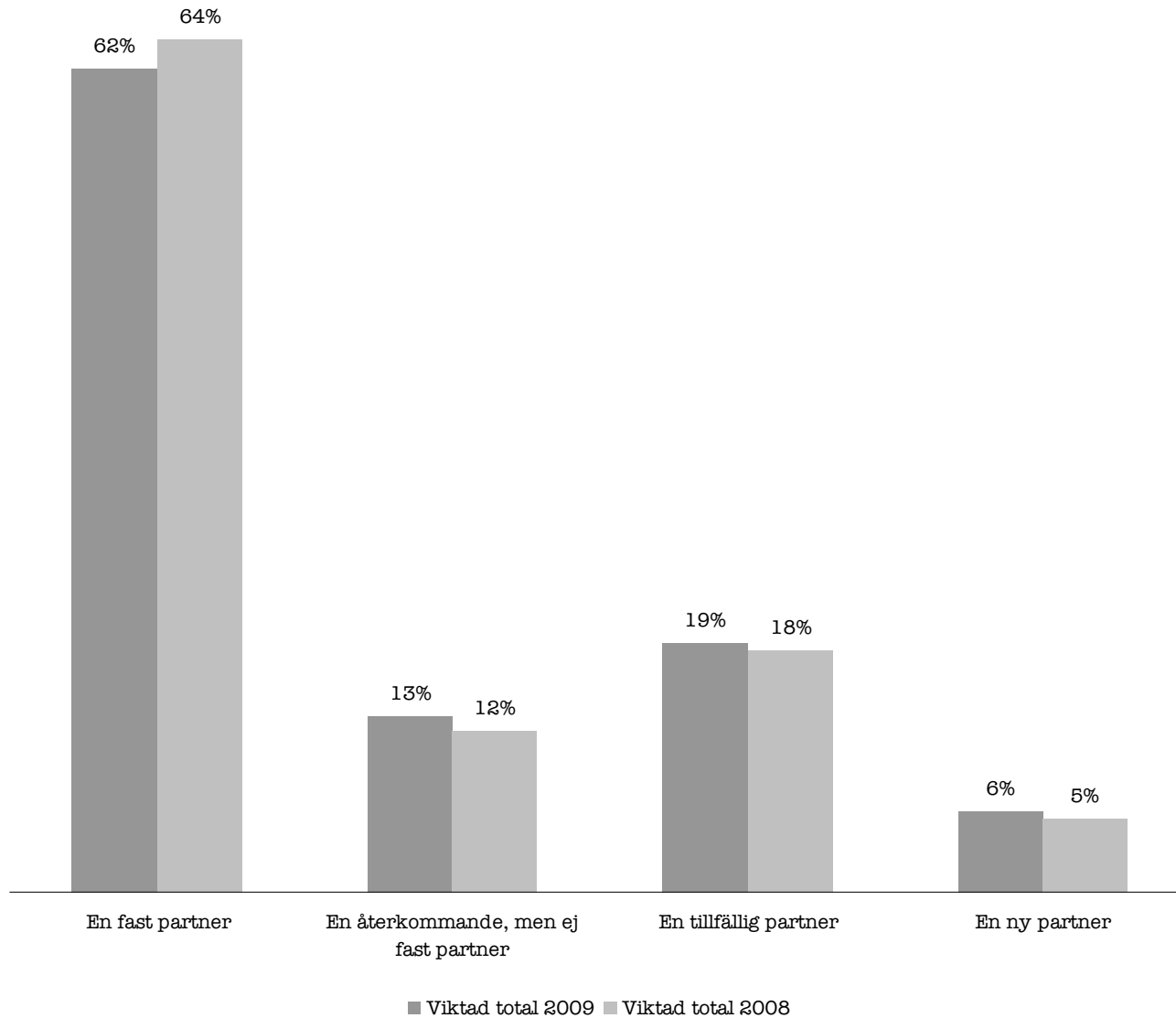

En större andel killar uppger en tillfällig partner, framförallt bland de yngre, medan fler tjejer anger en fast partner. Det är vanligare bland de yngre att ha haft sitt senaste samlag med en tillfällig partner.

Senaste samlagspartner

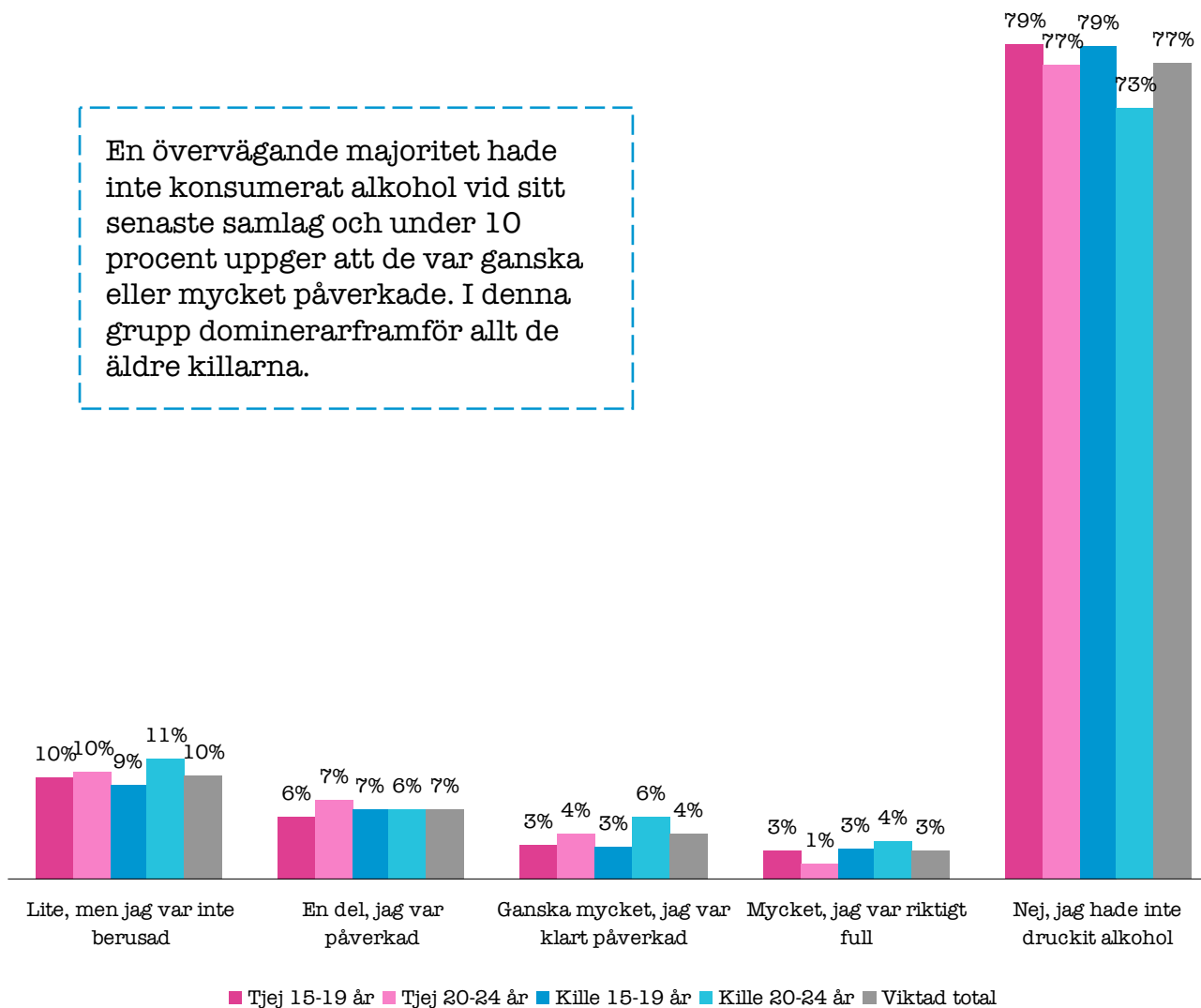
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de två senaste åren.

Alkohol vid senaste samlaget?

"Hade du druckit alkohol vid ditt senaste samlag?" N=3214/3227 (bortfall: 0,4%)

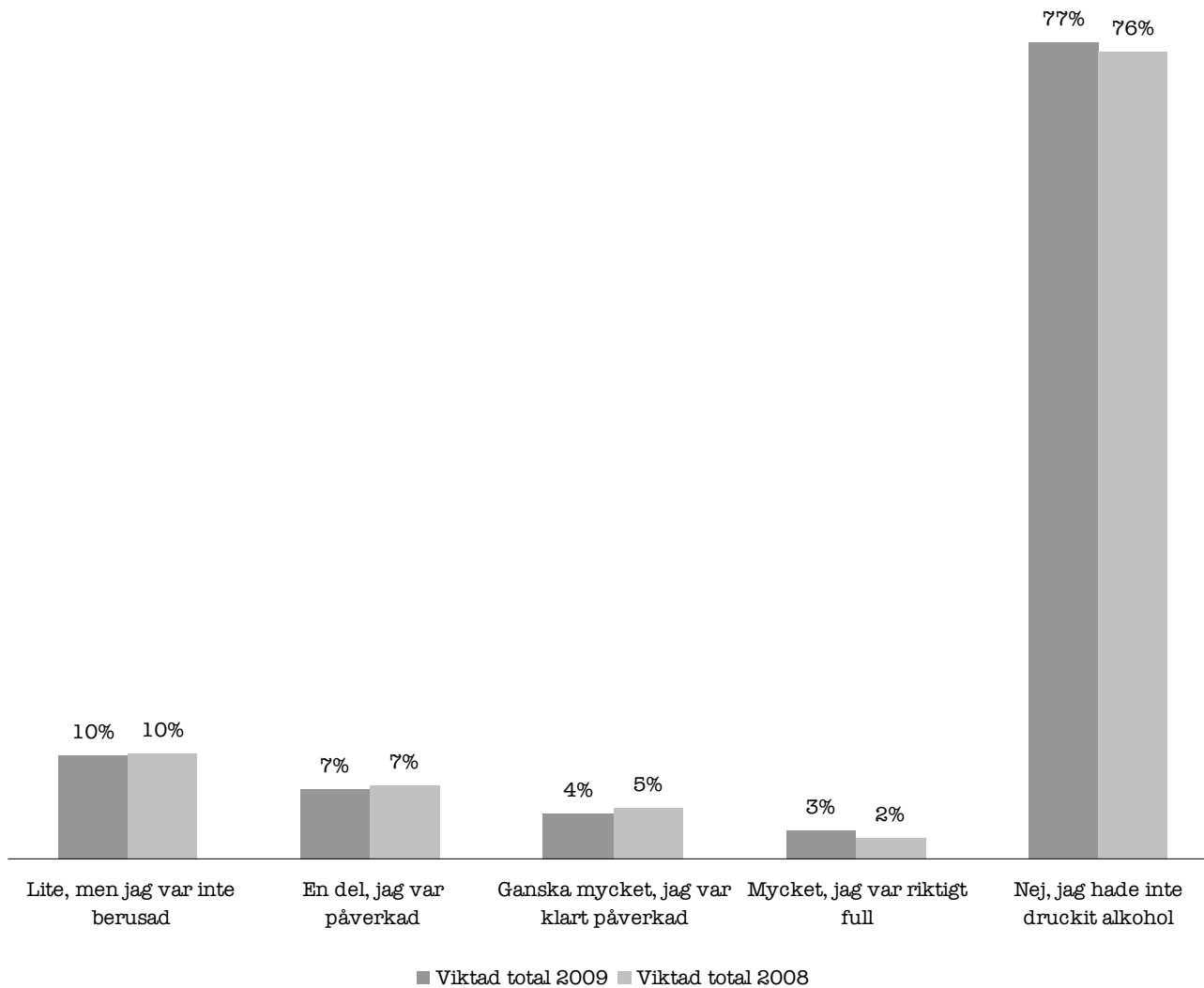
En övervägande majoritet hade inte konsumerat alkohol vid sitt senaste samlag och under 10 procent uppger att de var ganska eller mycket påverkade. I denna grupp dominerar framför allt de äldre killarna.

Alkohol vid senaste samlaget?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de två senaste åren.

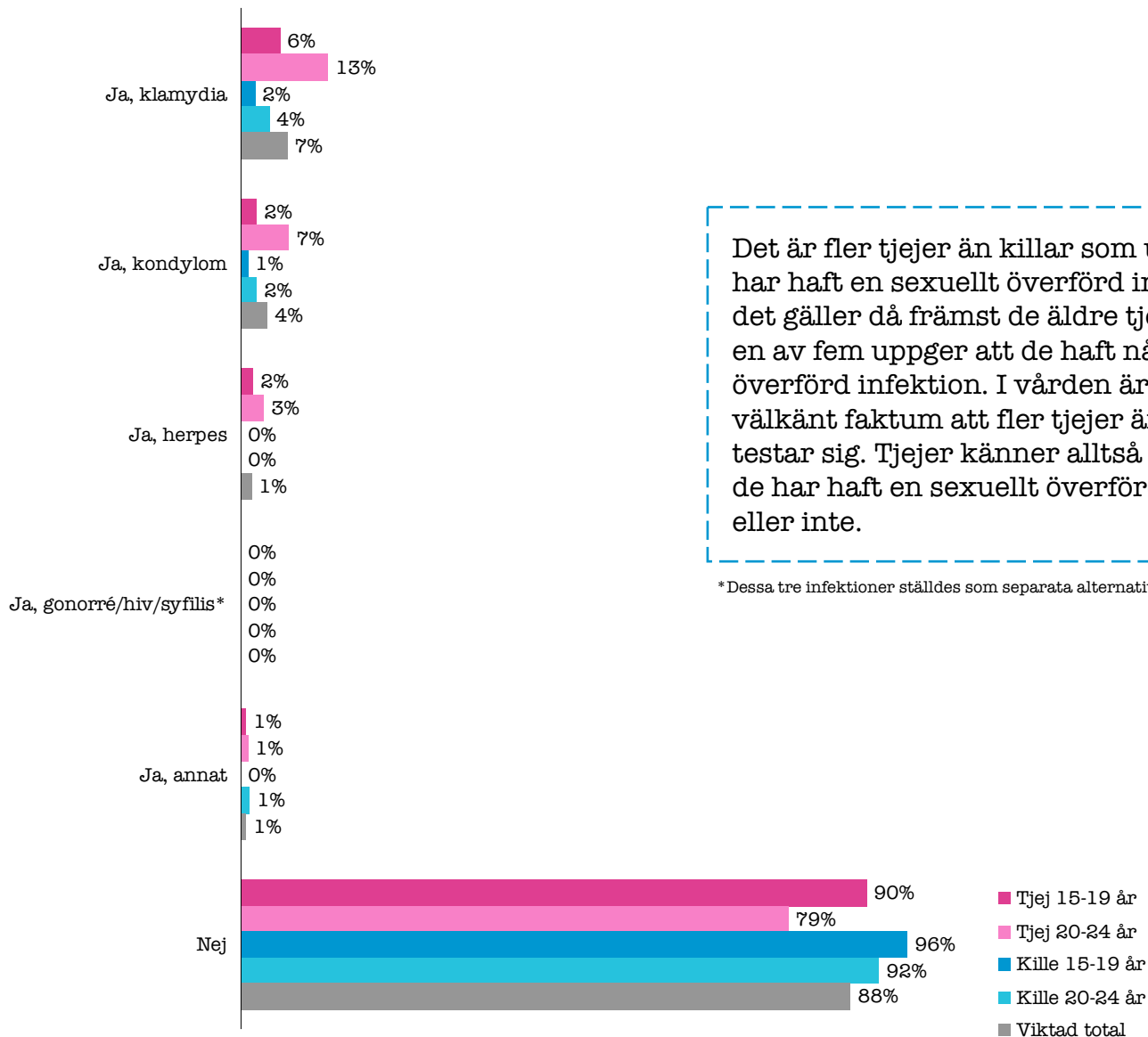

Sexuellt överförbara infektioner

Haft sexuellt överförda infektioner?

"Har du/har du haft en sexuellt överförd infektion?" / Rangordning enligt viktad total N=3214/3227 (bortfall: 0,4%)

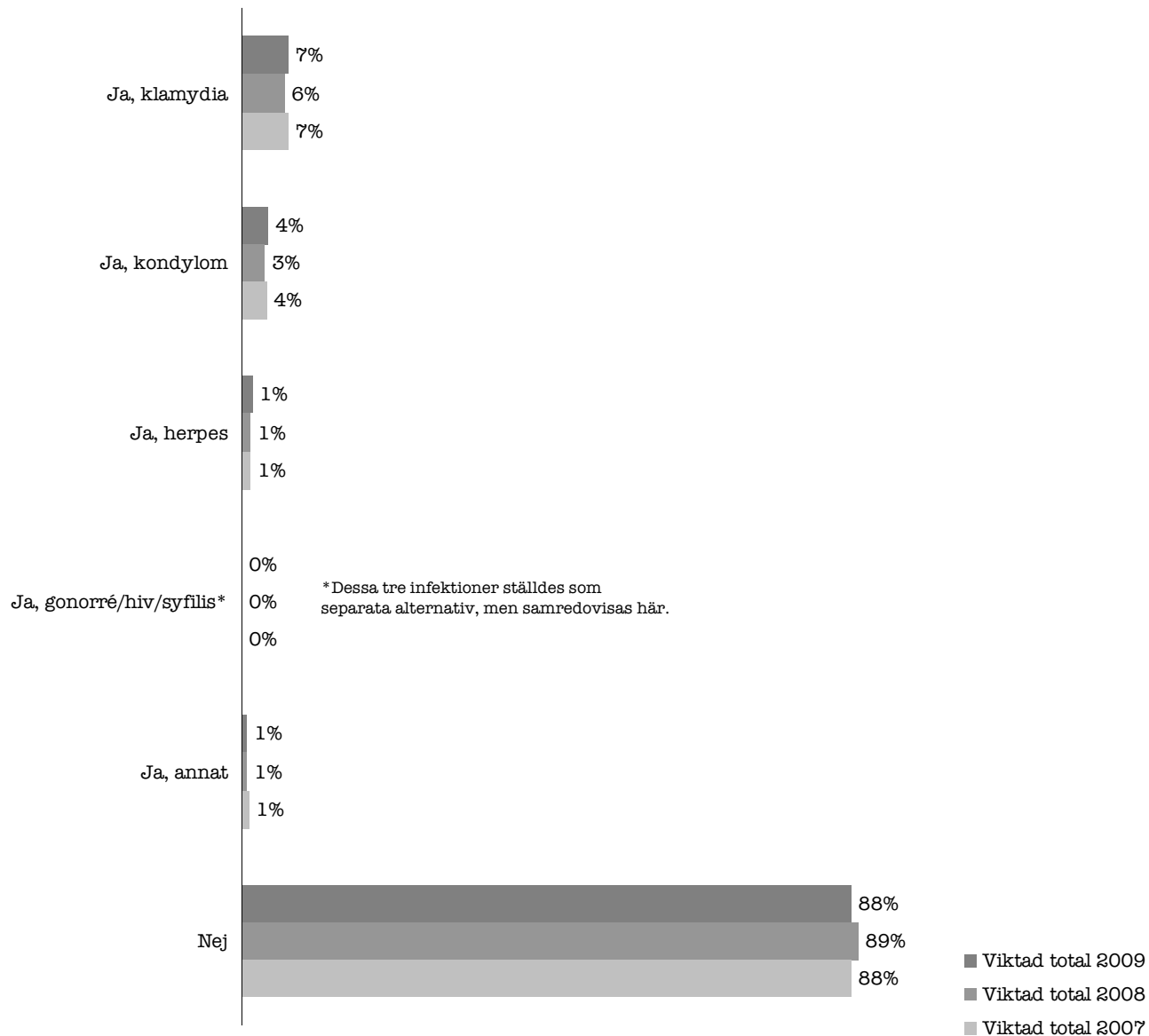
Det är fler tjejer än killar som uppger att de har haft en sexuellt överförd infektion och det gäller då främst de äldre tjejerna, där en av fem uppger att de haft någon sexuellt överförd infektion. I vården är det ett välkänt faktum att fler tjejer än killar testar sig. Tjejer känner alltså oftare till om de har haft en sexuellt överförd infektion eller inte.

* Dessa tre infektioner ställdes som separata alternativ, men samredovisas här.

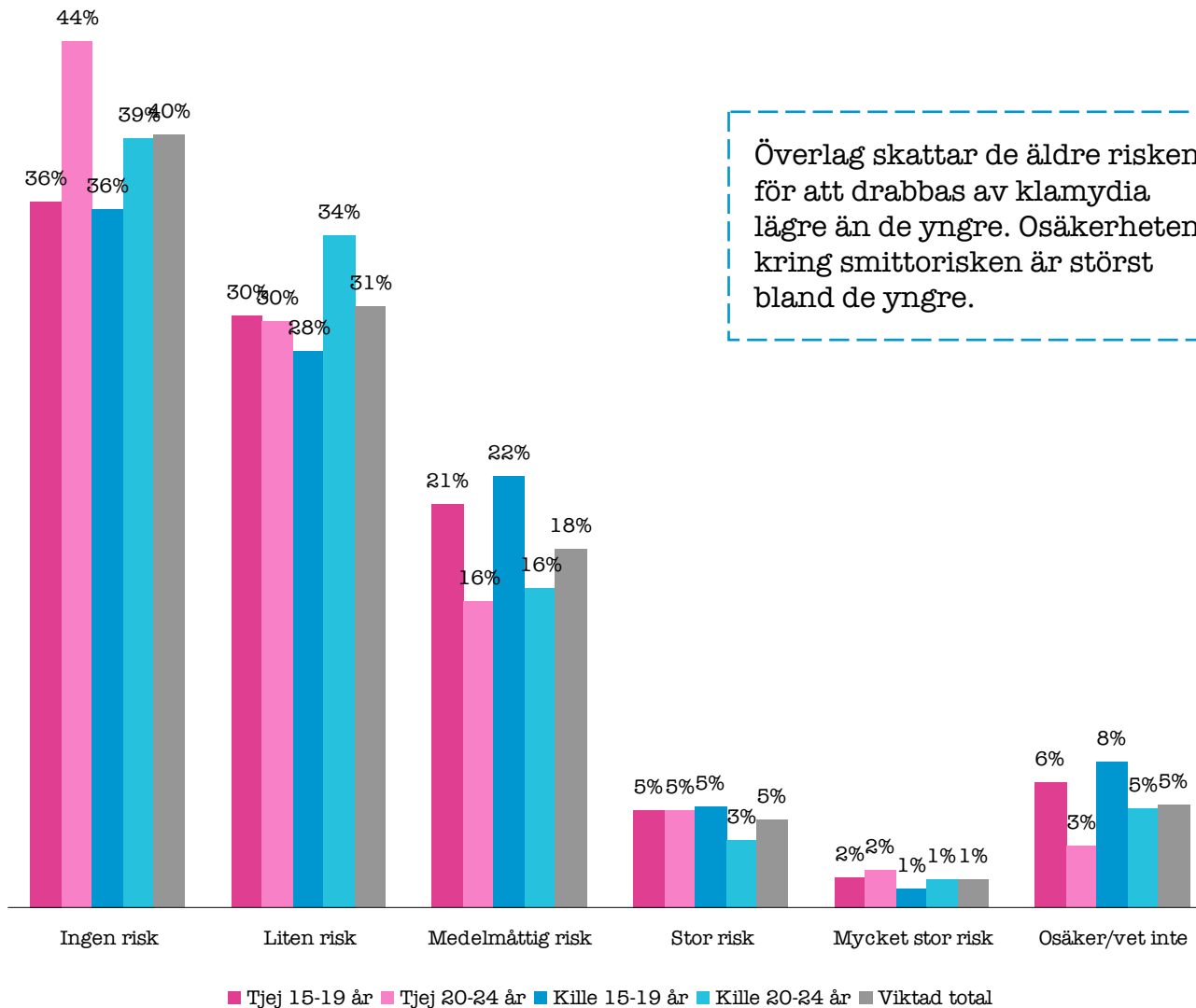
Haft sexuellt överförda infektioner?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Synen på klamydias smittorisk

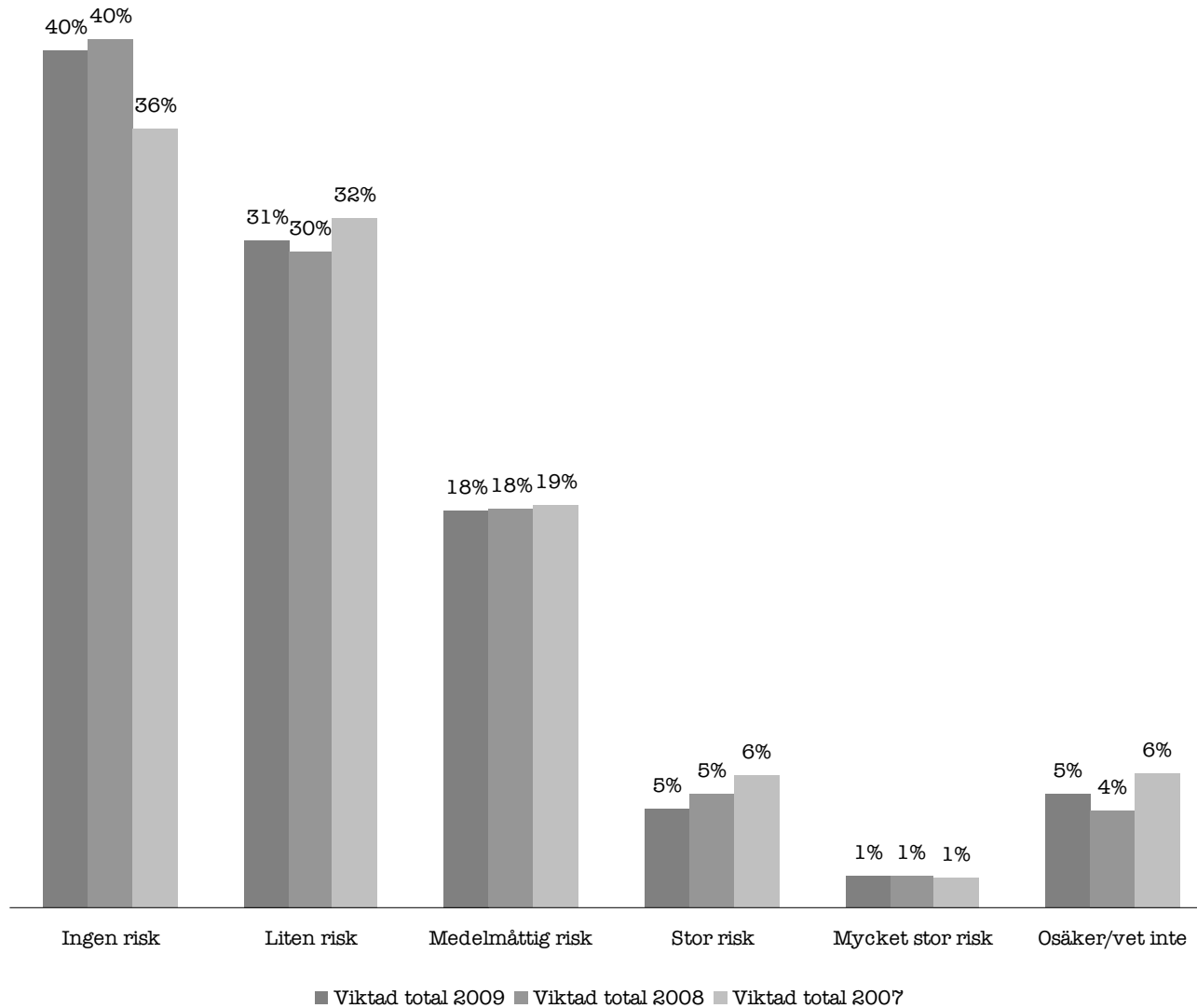
"Hur stor bedömer du risken vara för dig att smittas med klamydia?" N=3209/3227 (bortfall: 0,6%)

Synen på klamydias smittorisk

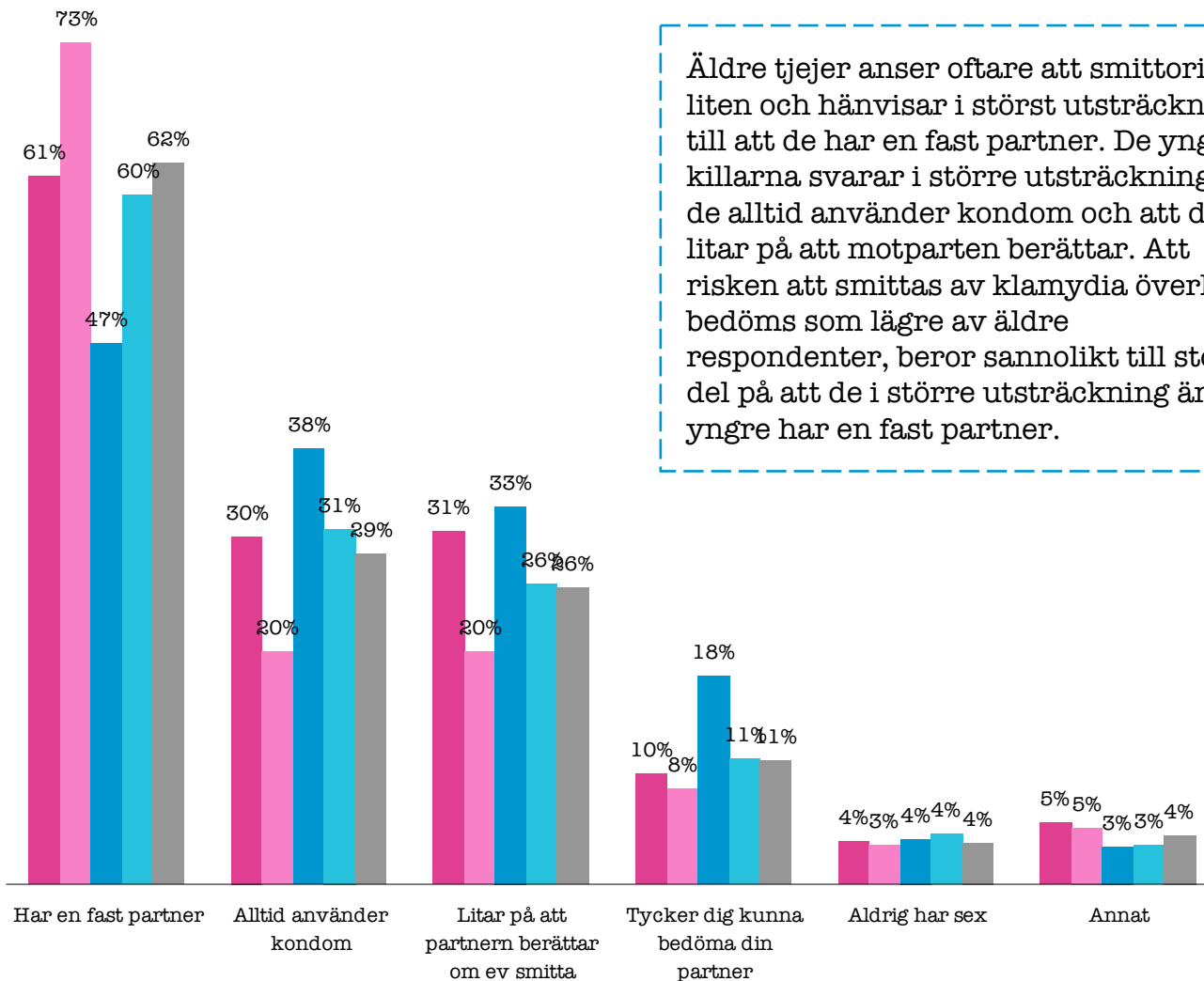
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Varför liten smittorisk för klamydia?

(filtrerad följdfråga - valfritt antal alternativ)

"Om du svarat ingen eller liten risk, beror det på att du...?" N=2247/2266 (bortfall: 0,8%)

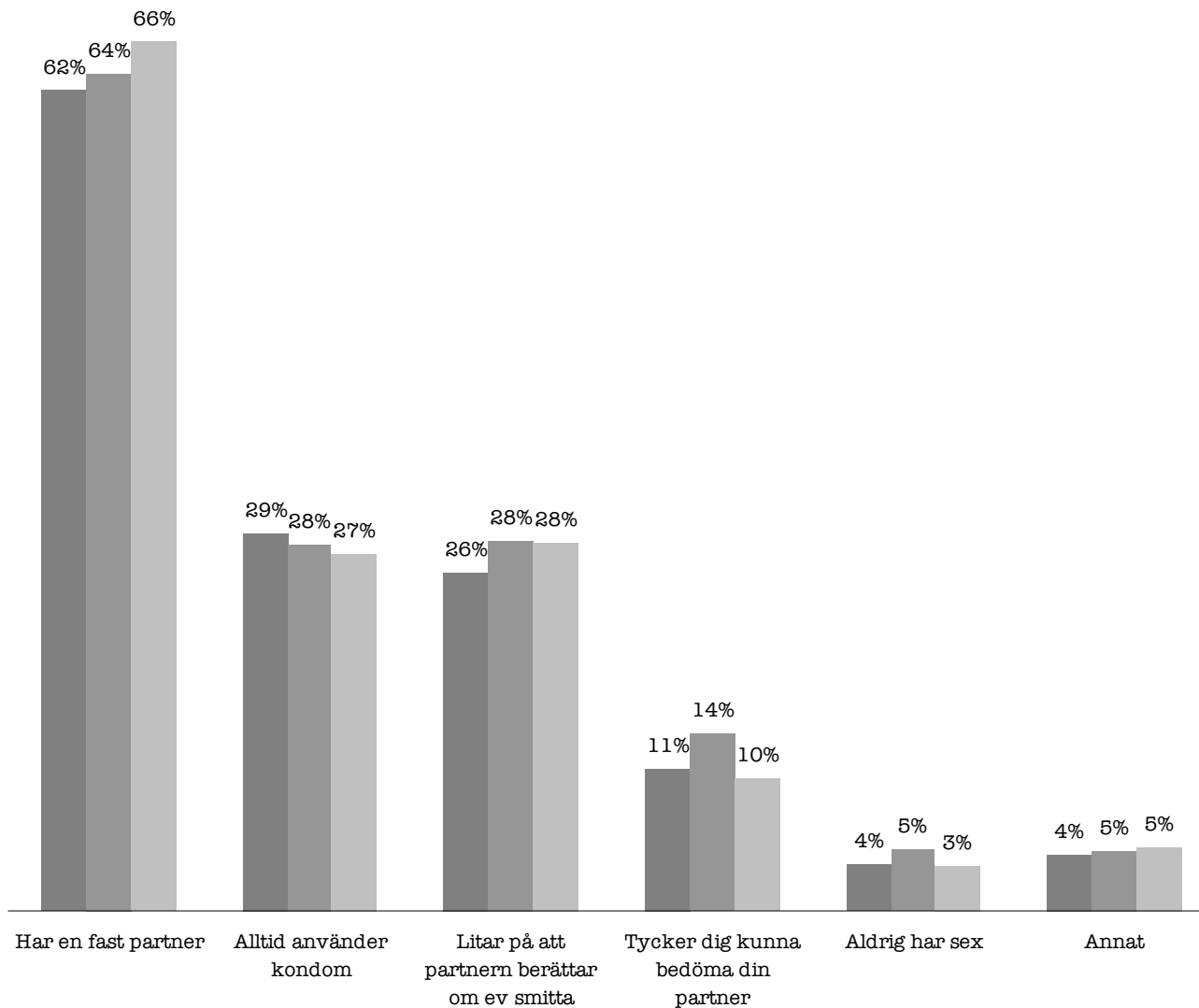
Äldre tjejer anser oftare att smittoriskerna är lite och hänvisar i störst utsträckning till att de har en fast partner. De yngre killarna svarar i större utsträckning att de alltid använder kondom och att de litar på att motparten berättar. Att risken att smittas av klamydia överlag bedöms som lägre av äldre respondenter, beror sannolikt till stor del på att de i större utsträckning än yngre har en fast partner.

Varför liten smittorisk för klamydia?

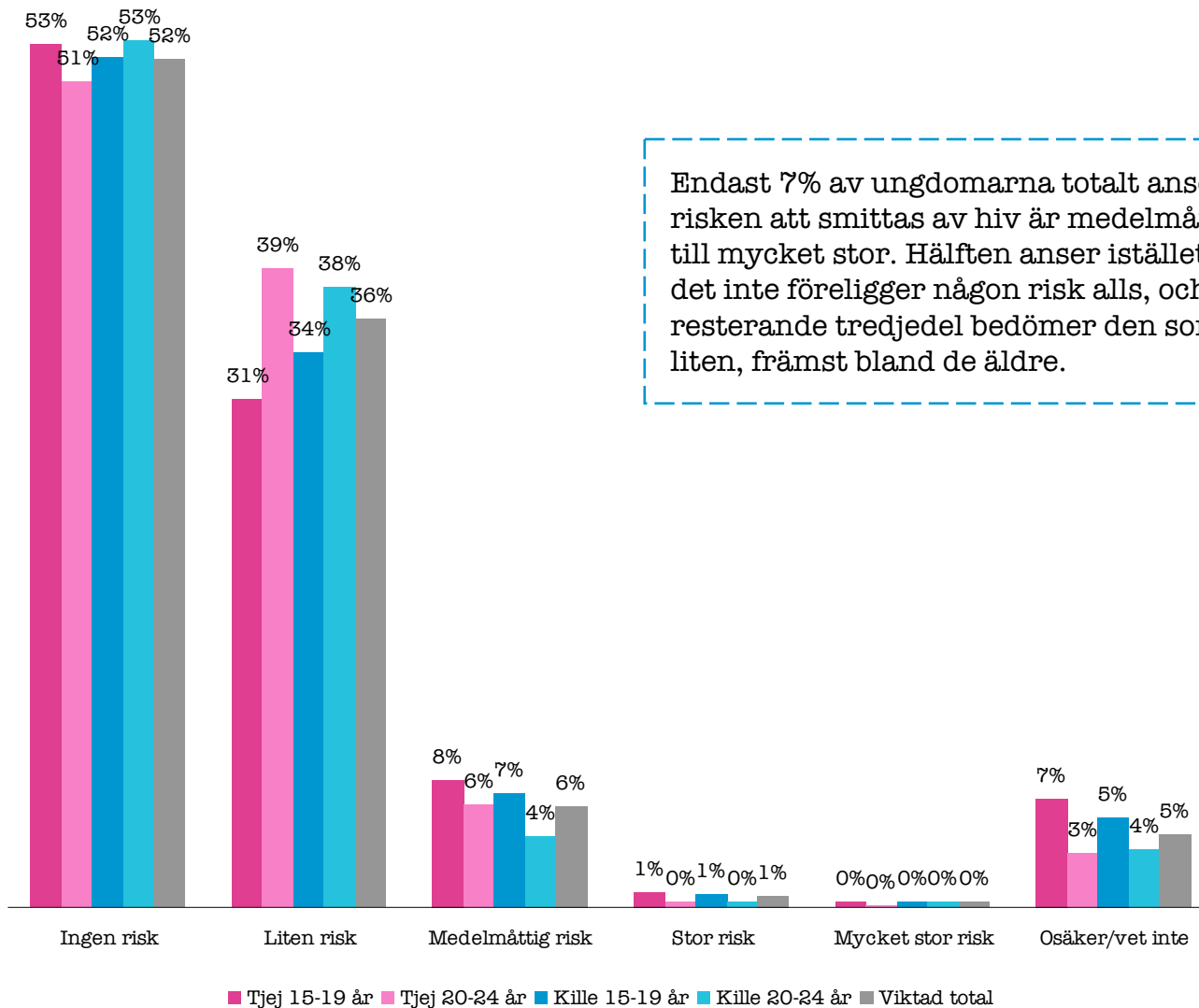
(valfritt antal alternativ)

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Synen på hiv:s smittorisk

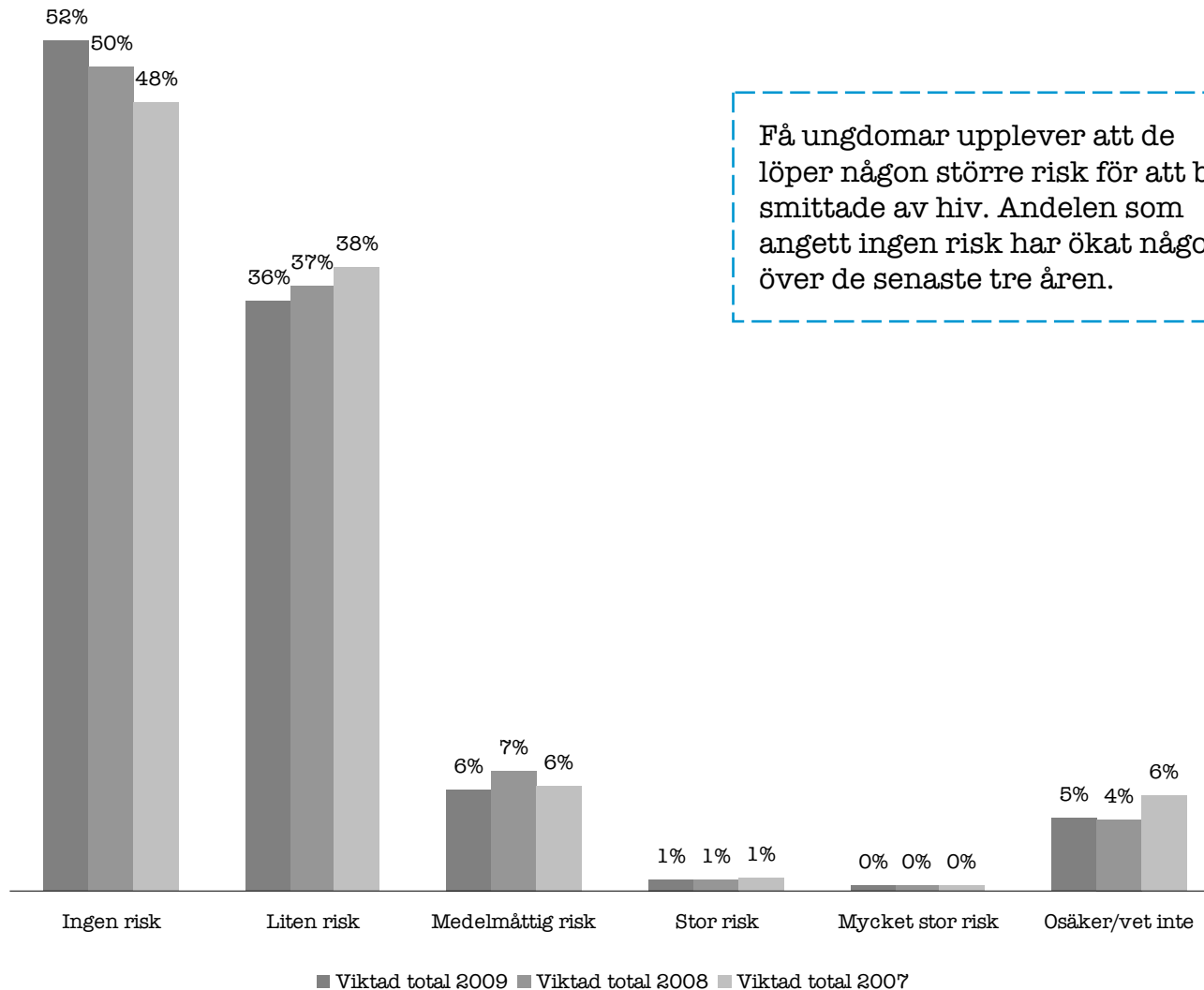
"Hur stor bedömer du risken vara för dig att smittas av hiv?" N=3192/3227 (bortfall: 1,1%)

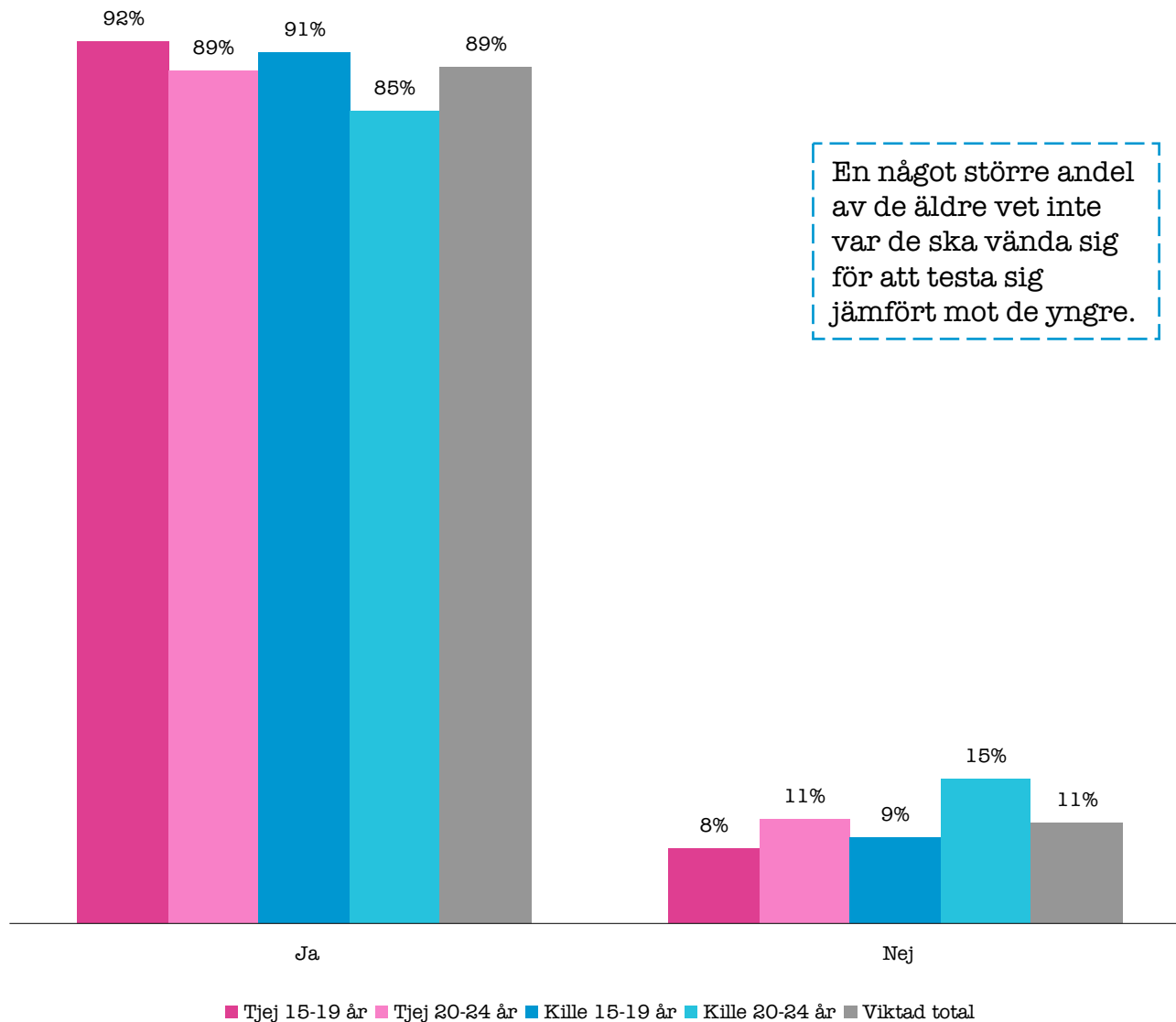
Synen på hiv:s smittorisk

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Vet du var du ska vända dig för att testa dig?

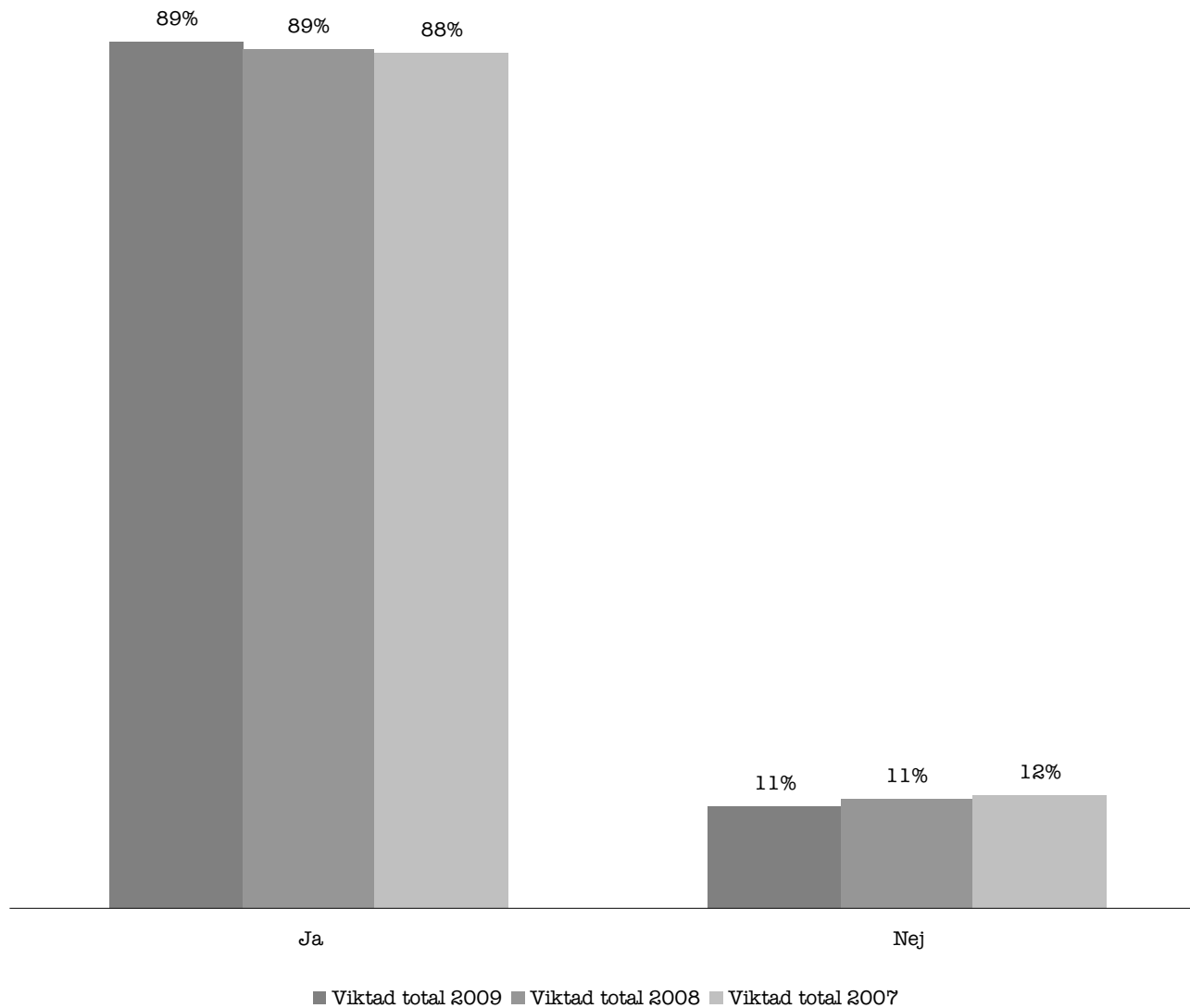
Frågan ställdes som rubriken lyder N=3224/3227 (bortfall: 0,1%)

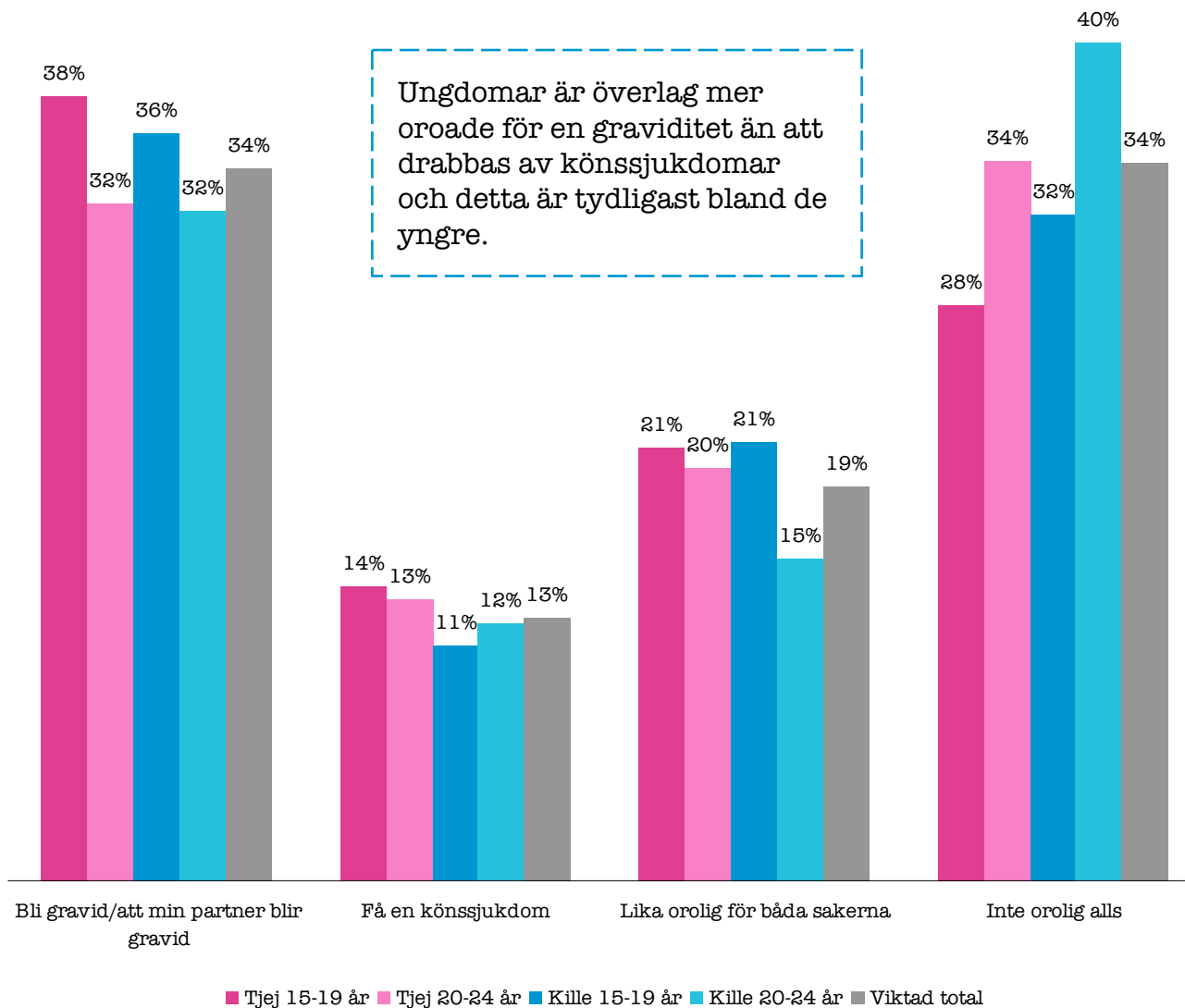
Vet du var du ska vända dig för att testa dig?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Största orosmomentet vid ett samlag

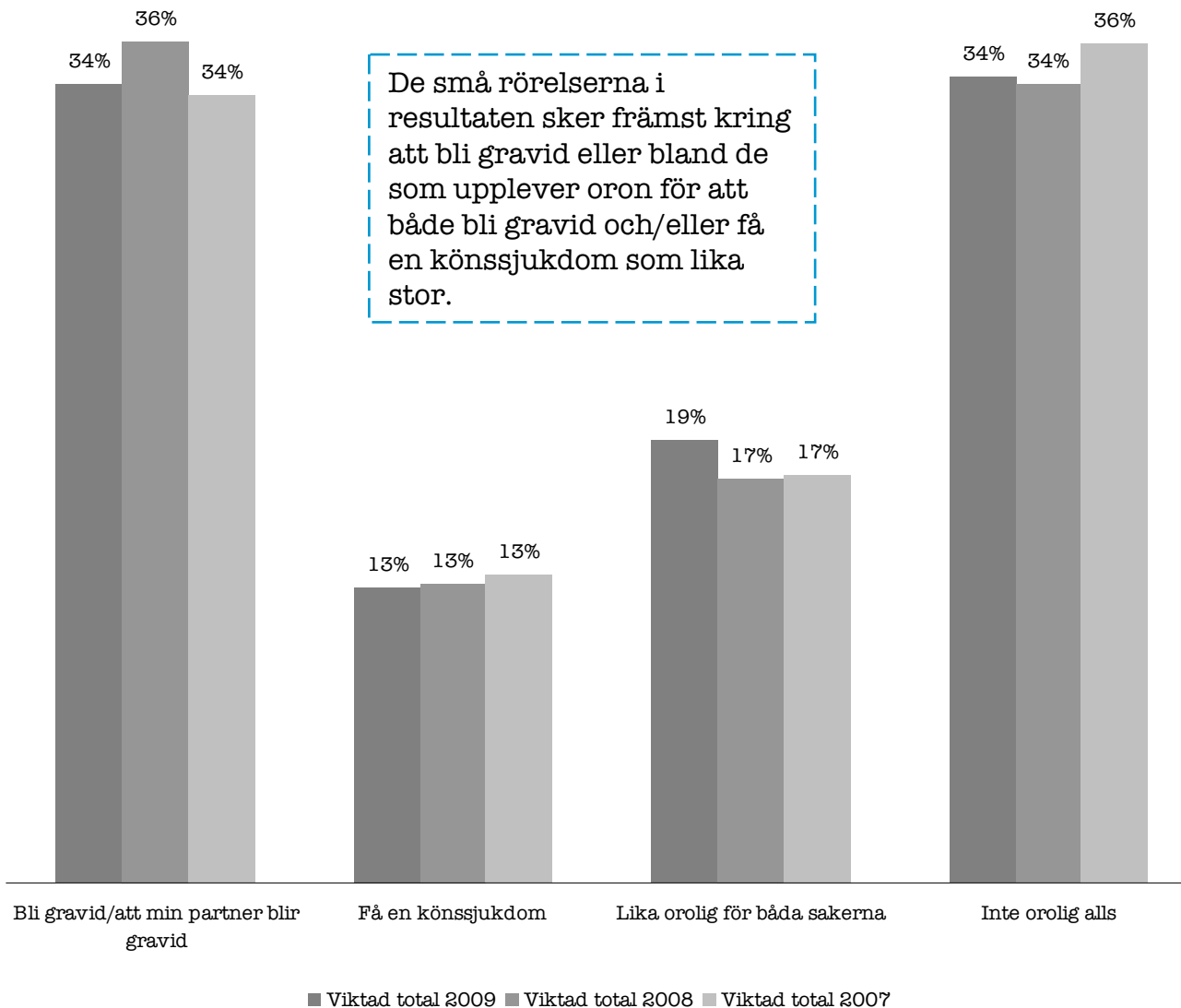
"Vad är du mest orolig för vid ett samlag?" N=3224/3227 (bortfall: 0,1%)

Största orosmomentet vid ett samlag

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

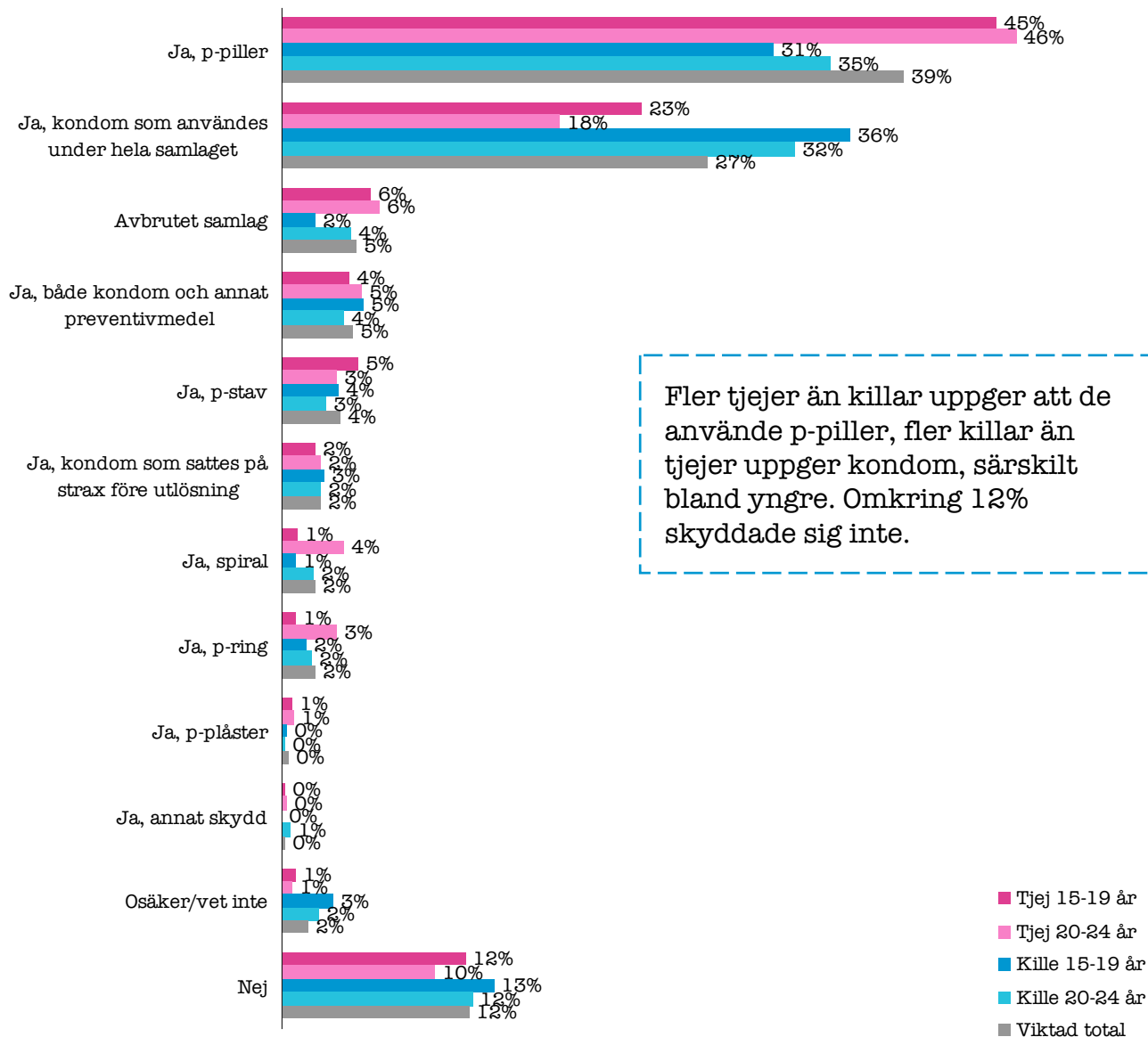

Preventivmedel

Skydd vid senaste samlaget?

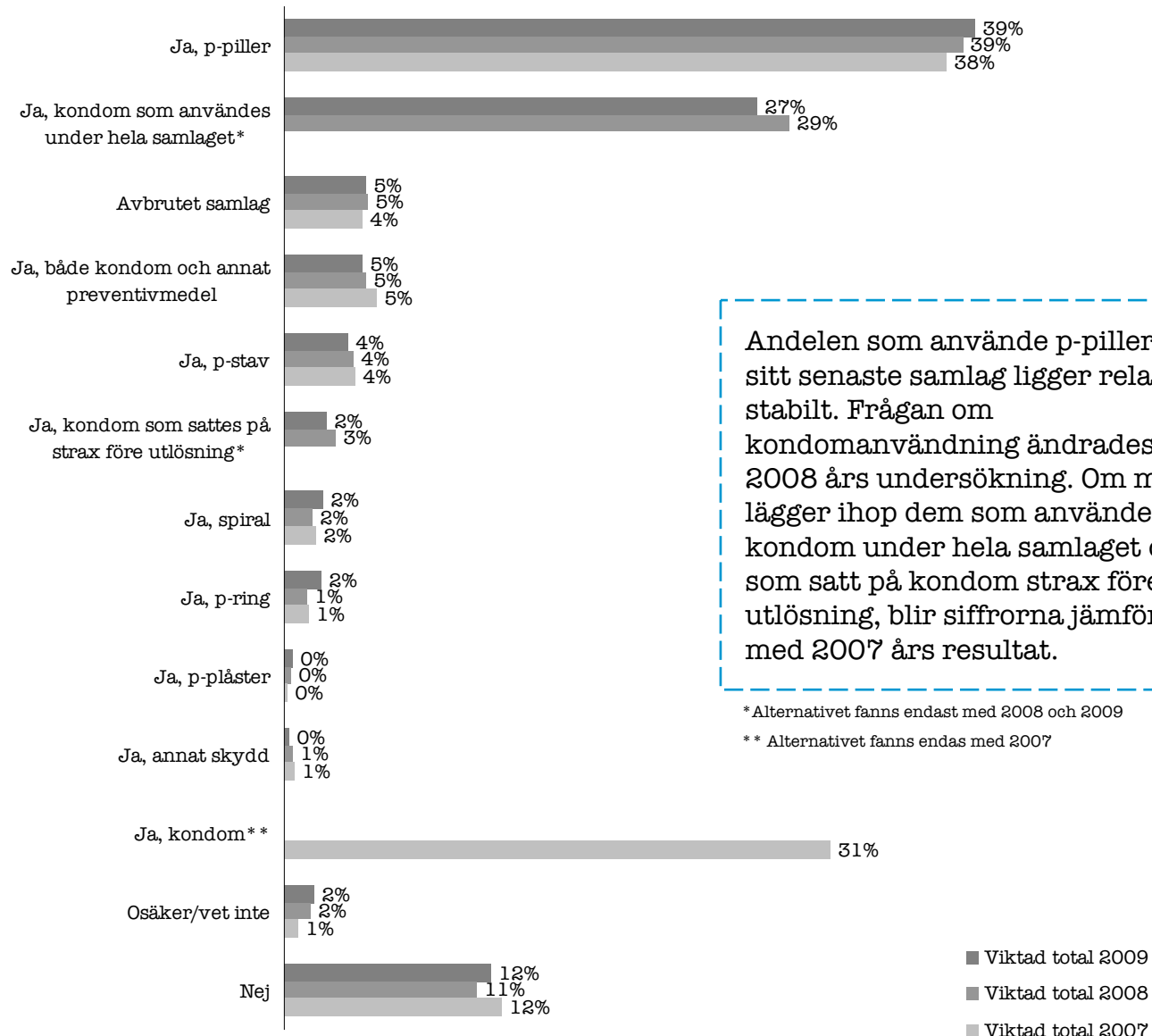
"Använde ni något skydd vid ditt senaste samlag?" / Rangordning enligt viktad total N=3224/3227 (bortfall: 0,1%)

Skydd vid senaste samlaget?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Andelen som använde p-piller vid sitt senaste samlag ligger relativt stabilt. Frågan om kondomanvändning ändrades fr o m 2008 års undersökning. Om man lägger ihop dem som använde kondom under hela samlaget och de som satt på kondom strax före utlösning, blir siffrorna jämförbara med 2007 års resultat.

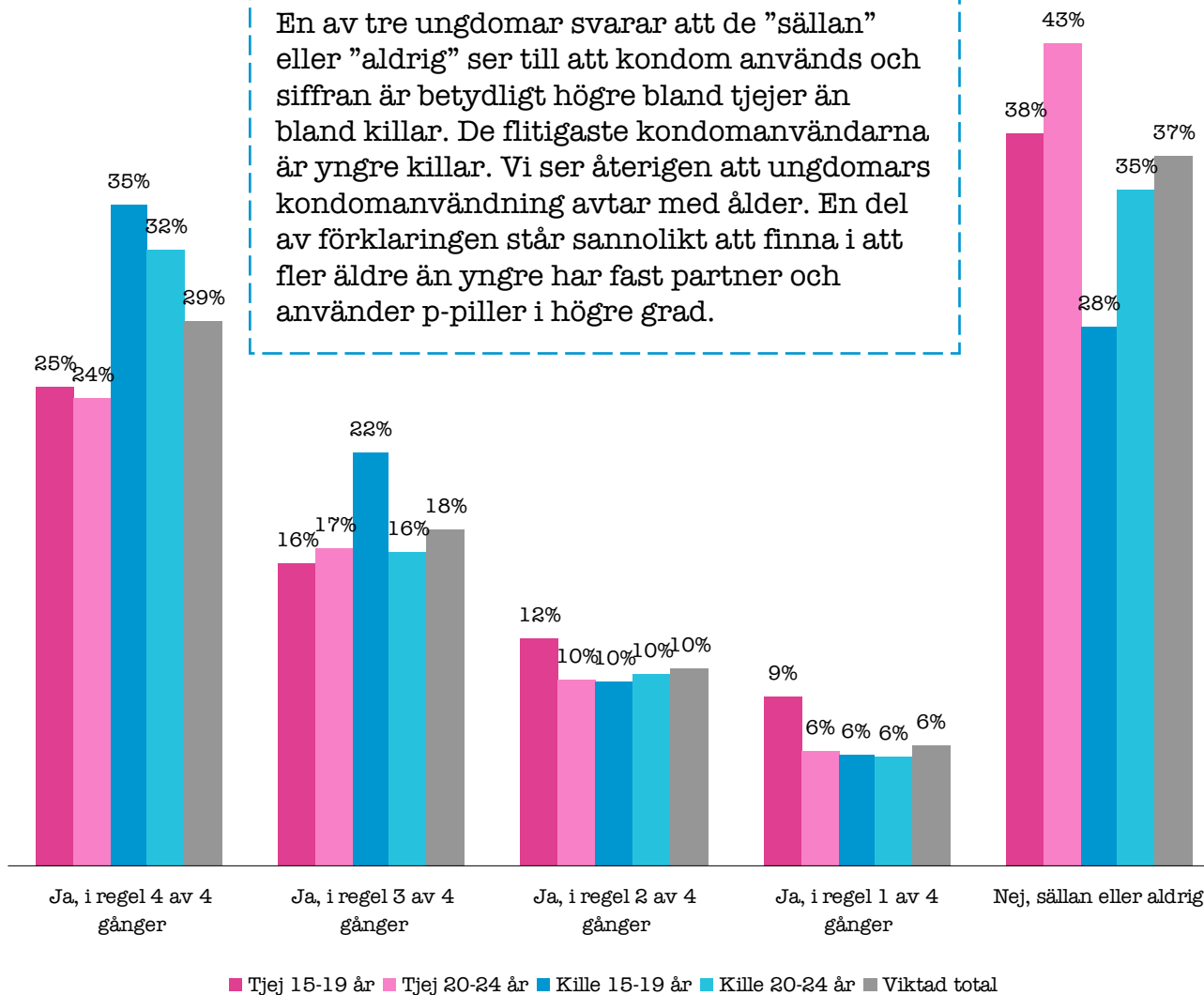
* Alternativet fanns endast med 2008 och 2009

** Alternativet fanns endast med 2007

Kondomanvändning

"Ser du till att kondom används?" N=3187/3227 (bortfall: 1,2%)

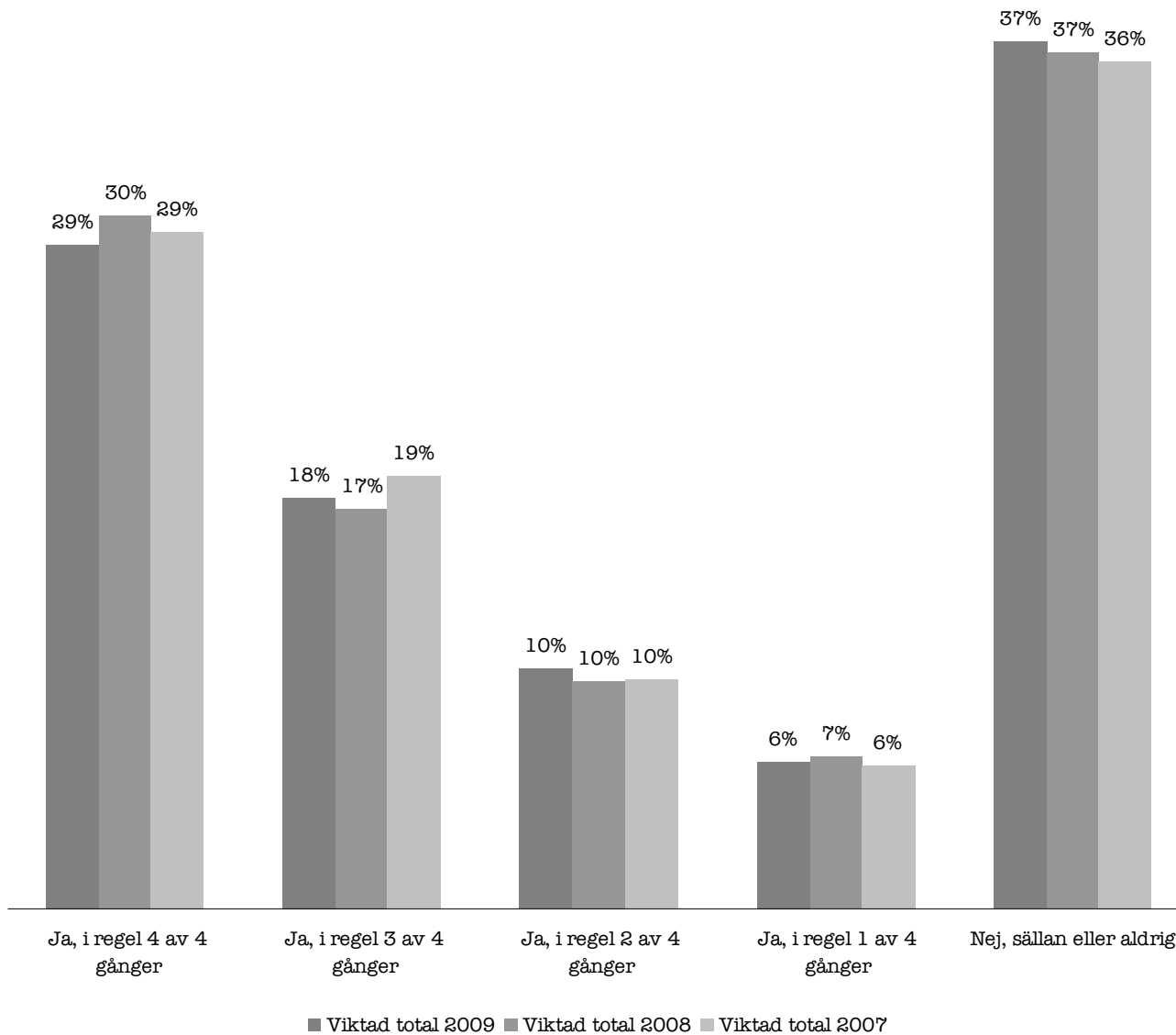
En av tre ungdomar svarar att de "sällan" eller "aldrig" ser till att kondom används och siffran är betydligt högre bland tjejer än bland killar. De flitigaste kondomanvändarna är yngre killar. Vi ser återigen att ungdomars kondomanvändning avtar med ålder. En del av förklaringen står sannolikt att finna i att fler äldre än yngre har fast partner och använder p-piller i högre grad.

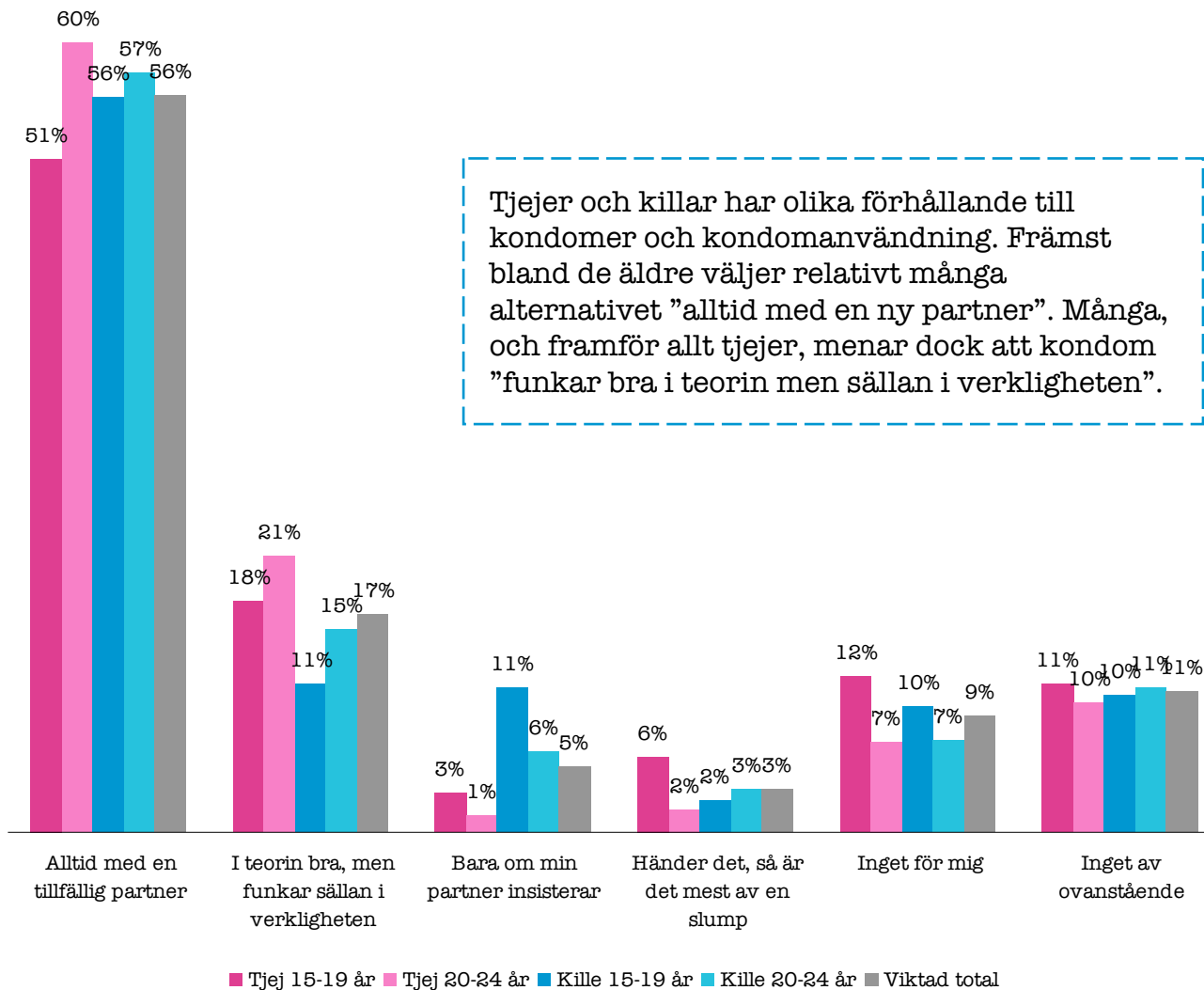
Kondomanvändning

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Vad tycker du om att använda kondom?

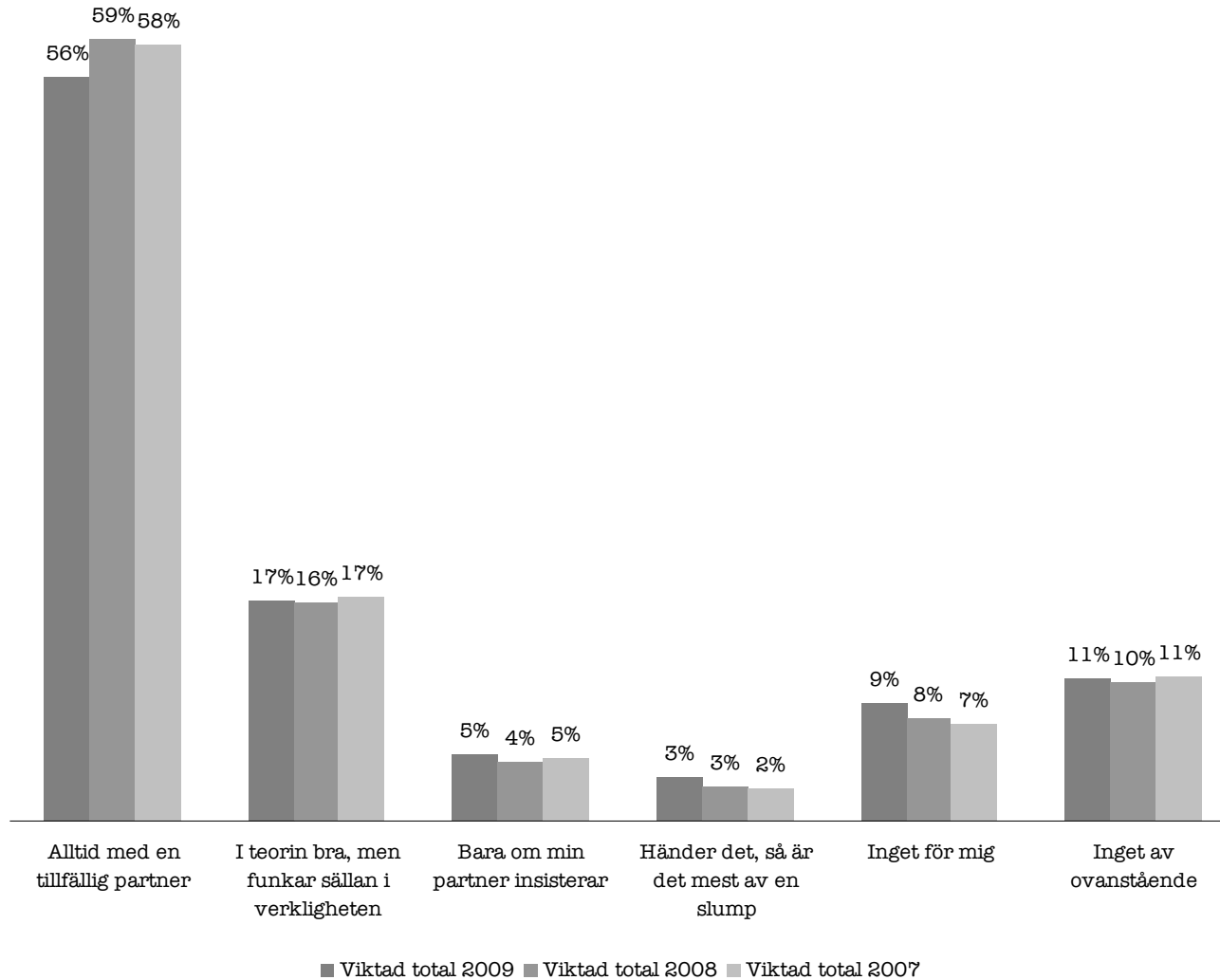
Frågan ställdes som rubriken lyder N=3220/3227 (bortfall: 0,2%)

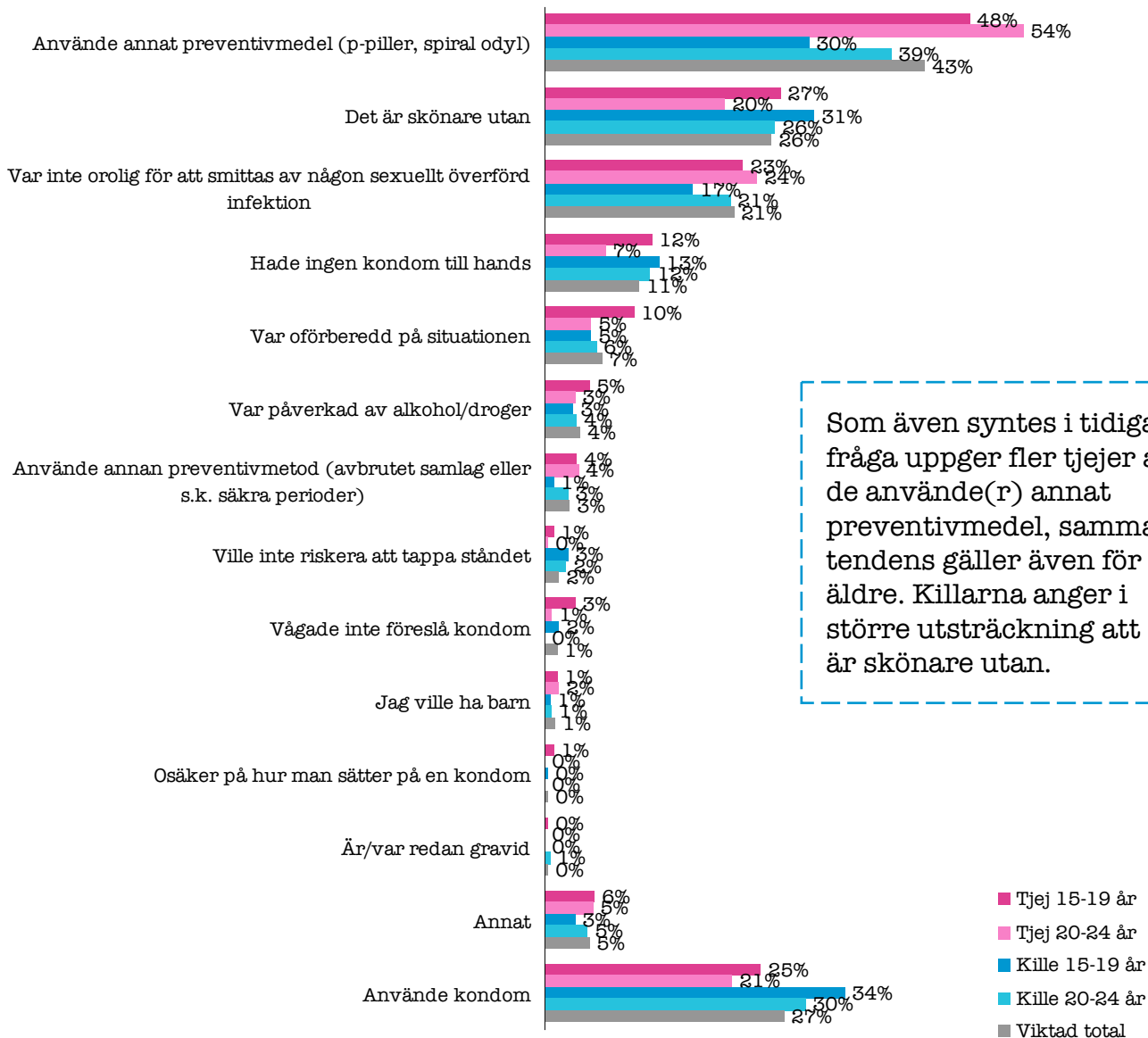
Vad tycker du om att använda kondom?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Varför inte kondom? (valfritt antal alternativ)

"Om du inte använde kondom vid ditt senaste samlag, varför inte?" / Rangordning enligt viktad total N=3081/3227 (bortfall: 4,5%)

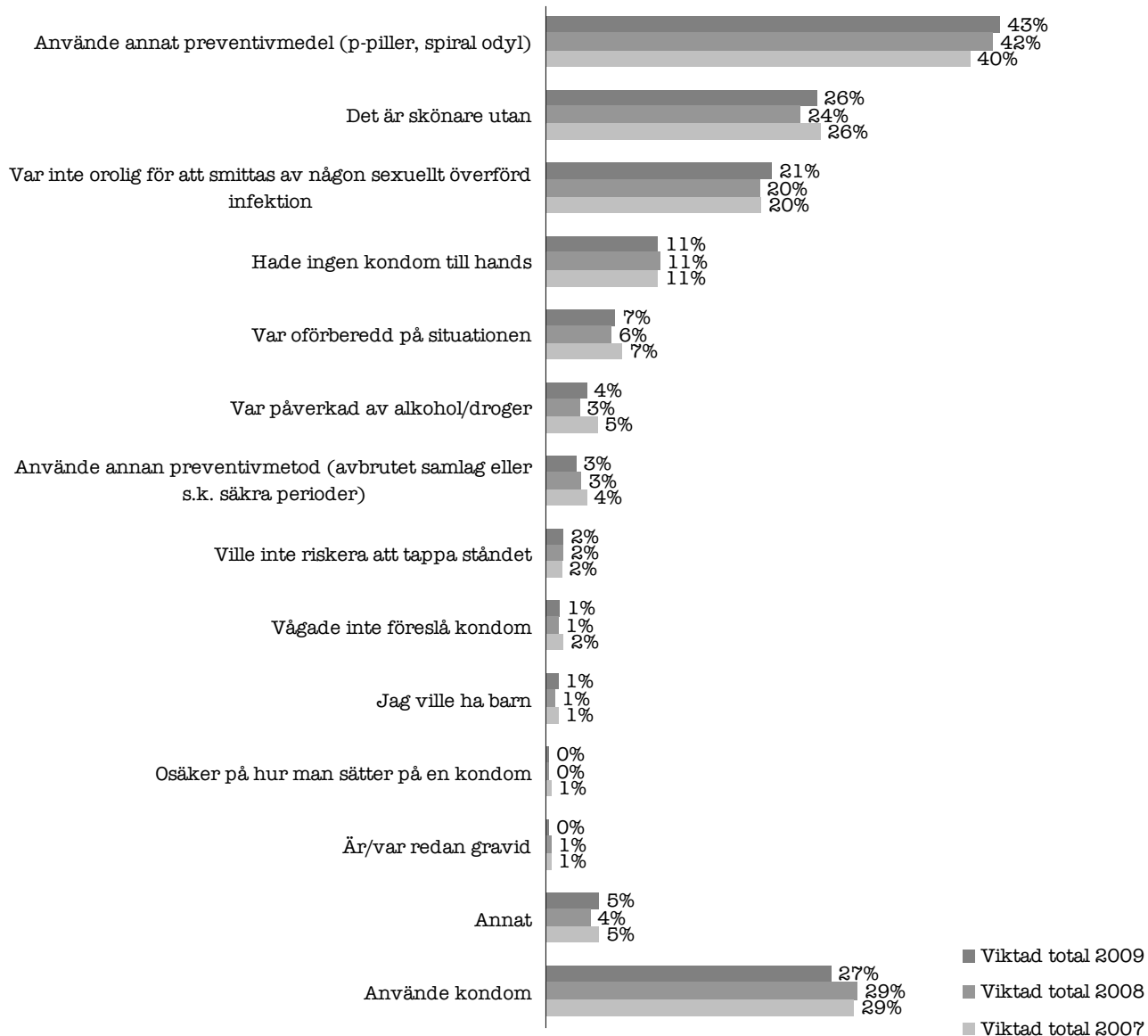

Som även syntes i tidigare fråga uppger fler tjejer att de använde(r) annat preventivmedel, samma tendens gäller även för äldre. Killarna anger i större utsträckning att det är skönare utan.

Varför inte kondom? (valfritt antal alternativ)

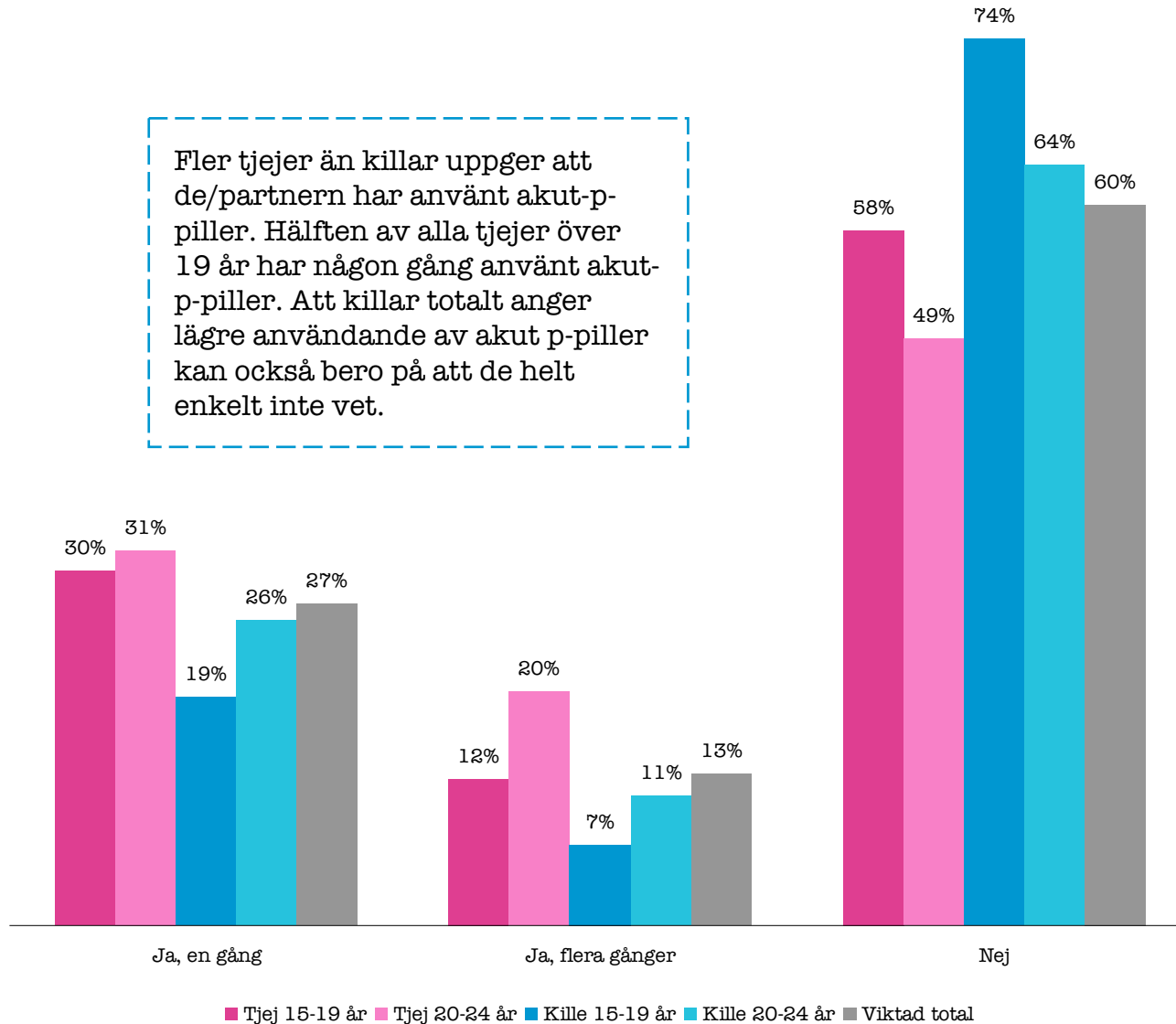
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Akut-p-piller

"Har du/din partner använt akut-p-piller?" N=3197/3227 (bortfall: 0,9%)

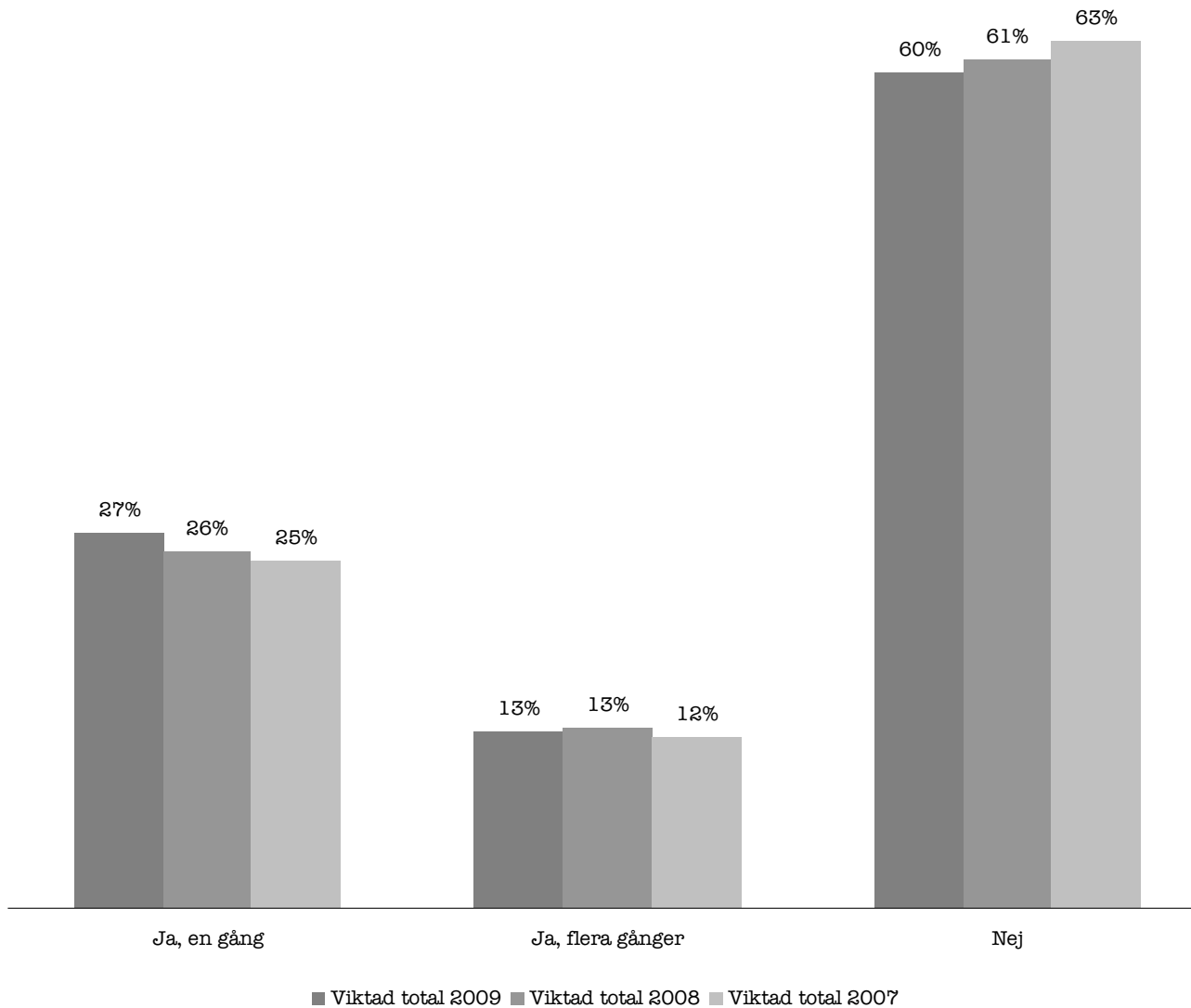
Fler tjejer än killar uppger att de/partnern har använt akut-p-piller. Hälften av alla tjejer över 19 år har någon gång använt akut-p-piller. Att killar totalt anger lägre användande av akut p-piller kan också bero på att de helt enkelt inte vet.

Akut-p-piller

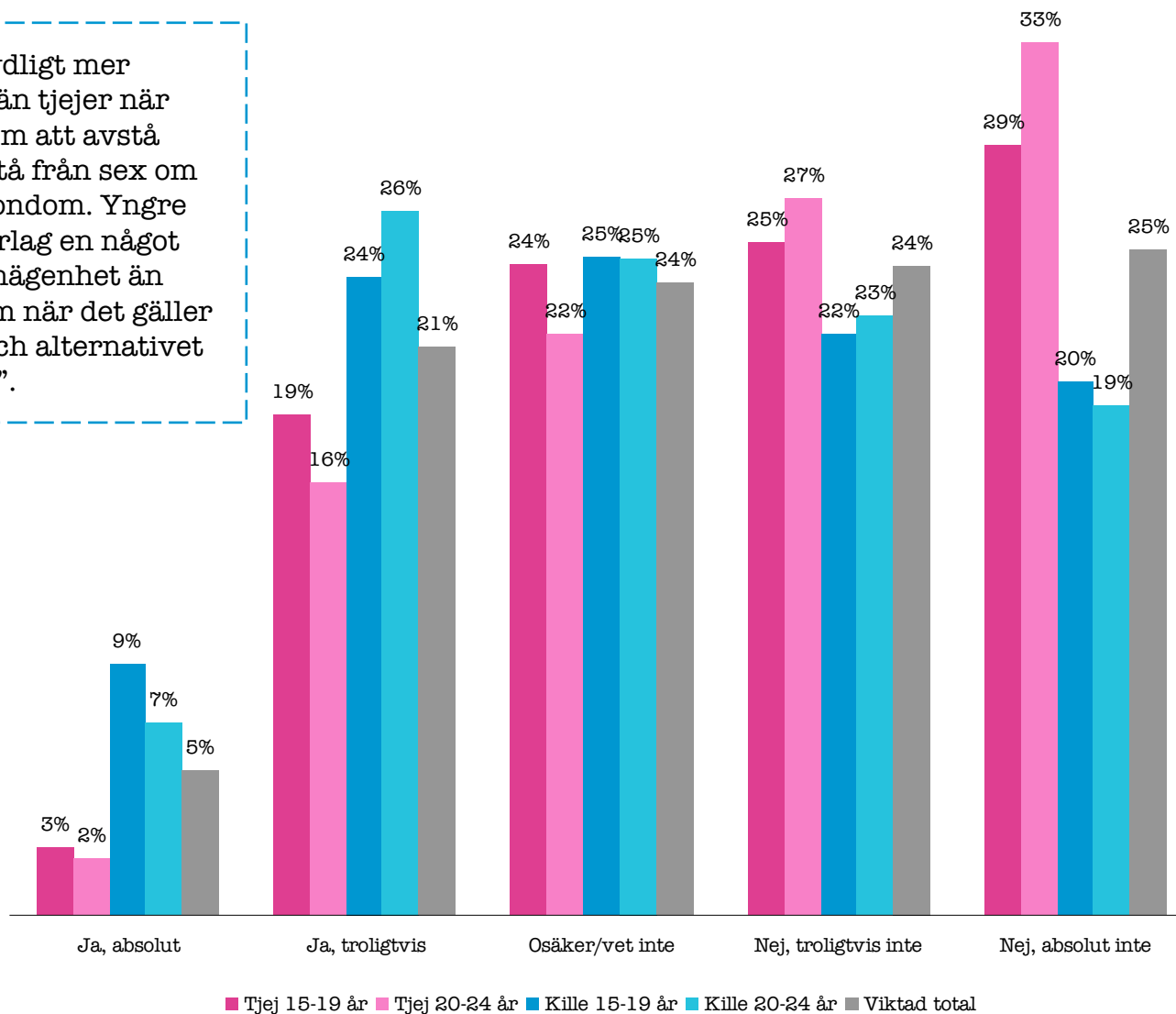
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Samlag utan kondom

"Om det saknas kondom, utsätter du dig hellre för risken att få en sexuellt överförd infektion än avstår från sex?" N=3178/3227 (bortfall: 1,5%)

Killar är betydligt mer riskbenägna än tjejer när det handlar om att avstå eller inte avstå från sex om det saknas kondom. Yngre uppvisar överlag en något högre riskbenägenhet än äldre, förutom när det gäller äldre killar och alternativet "ja, troligtvis".

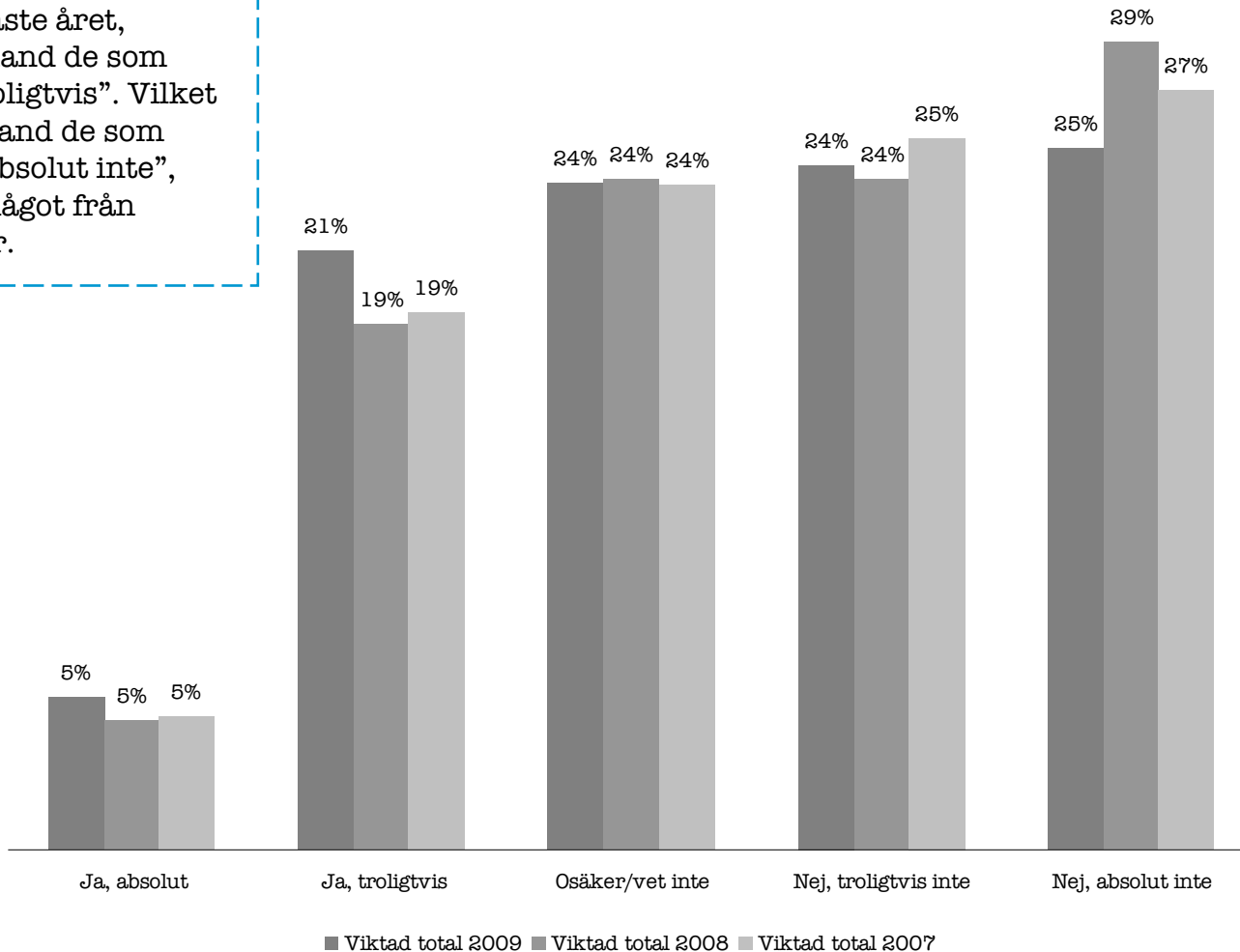

Samlag utan kondom

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Riskbenägenheten har ökat något de senaste åren, framförallt bland de som svarat "ja, troligtvis". Vilket också syns bland de som svarat "nej, absolut inte", som sjunkit något från föregående år.

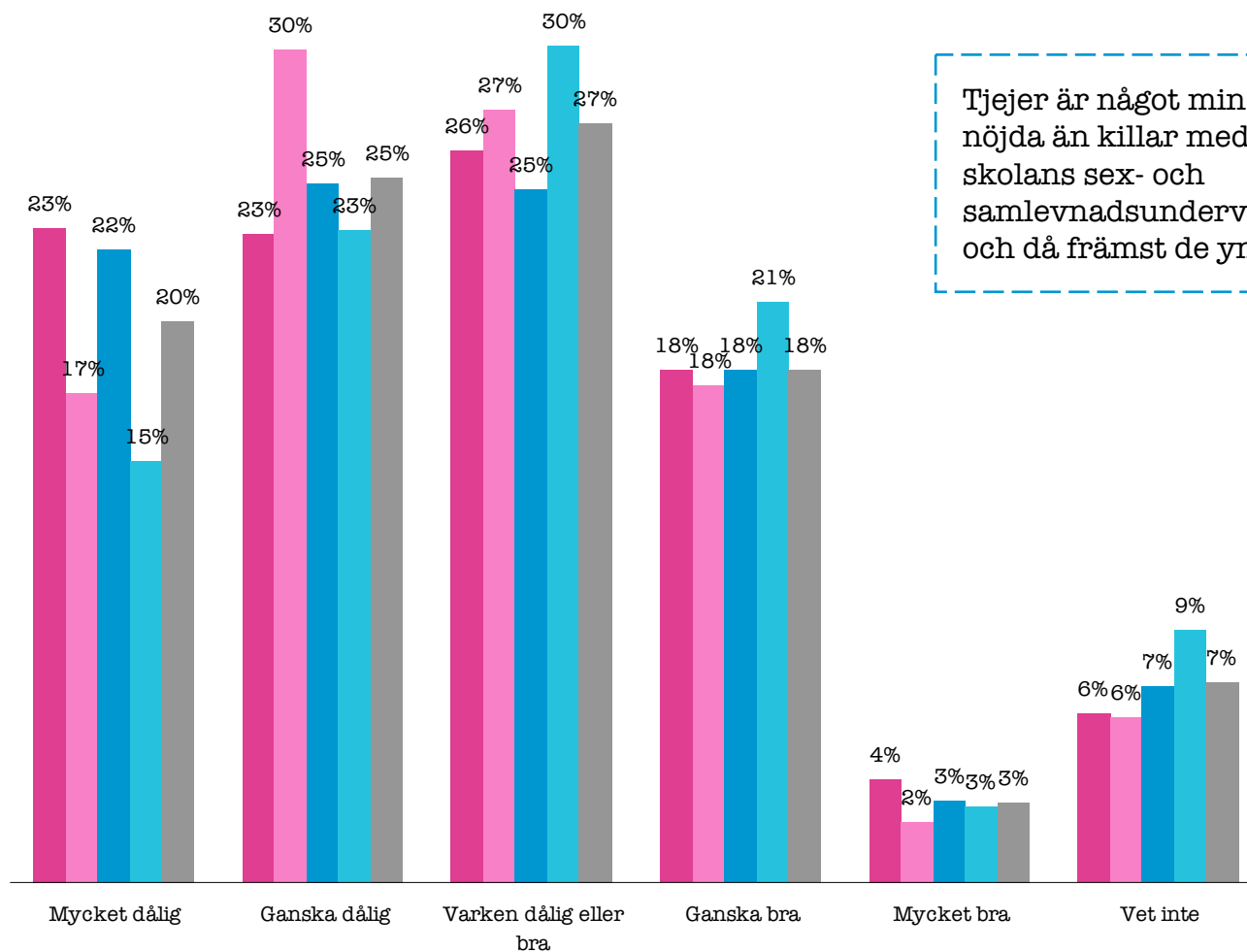

Information och kommunikation

Skolans sex- och samlevnadsundervisning

"Hur värderar du skolans sex- och samlevnadsundervisning?" N=4429/4714 (bortfall: 6%)

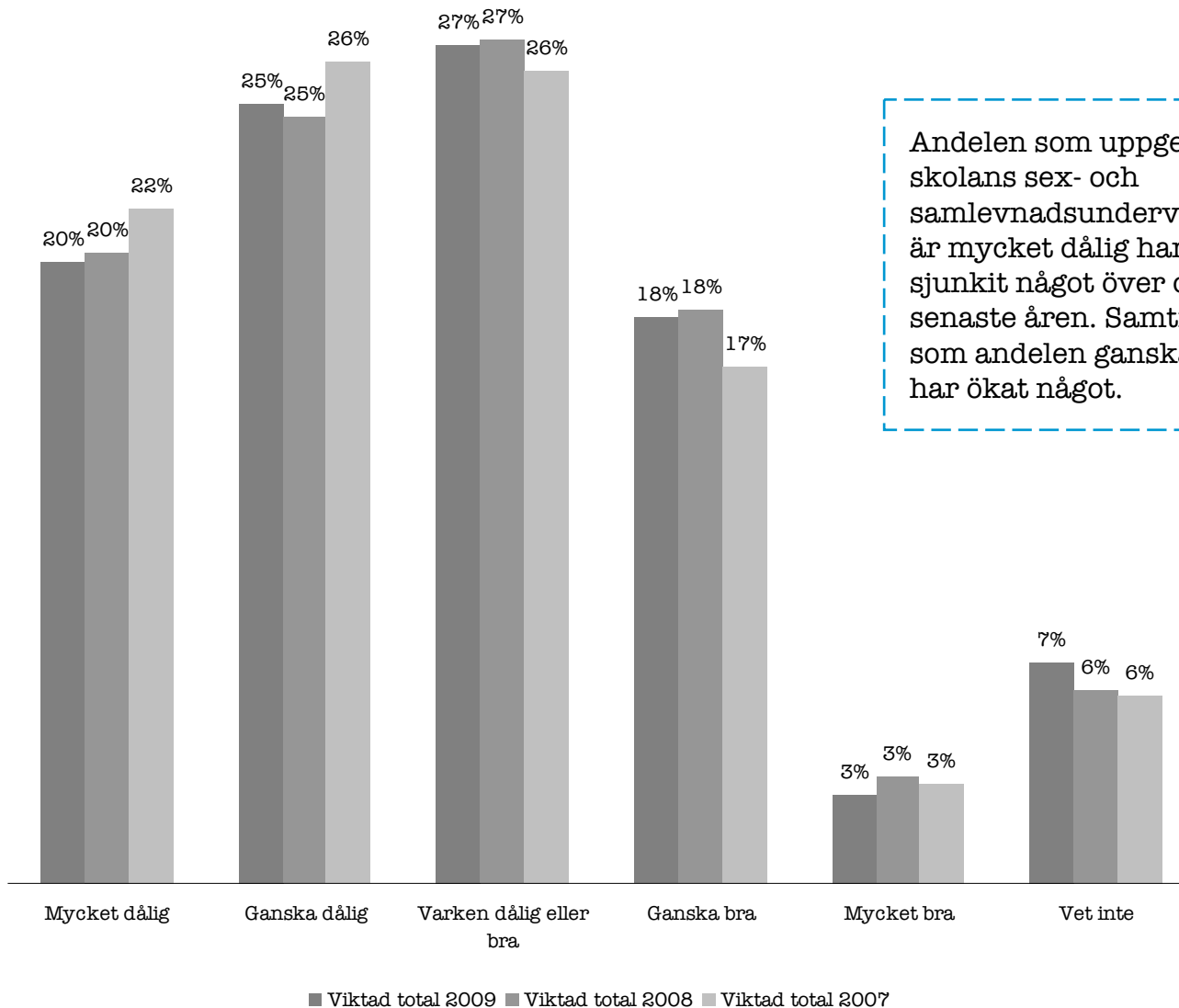
Tjejer är något mindre nöjda än killar med skolans sex- och samlevnadsundervisning och då främst de yngre.

■ Tjej 15-19 år ■ Tjej 20-24 år ■ Kille 15-19 år ■ Kille 20-24 år ■ Viktad total

Skolans sex- och samlevnadsundervisning

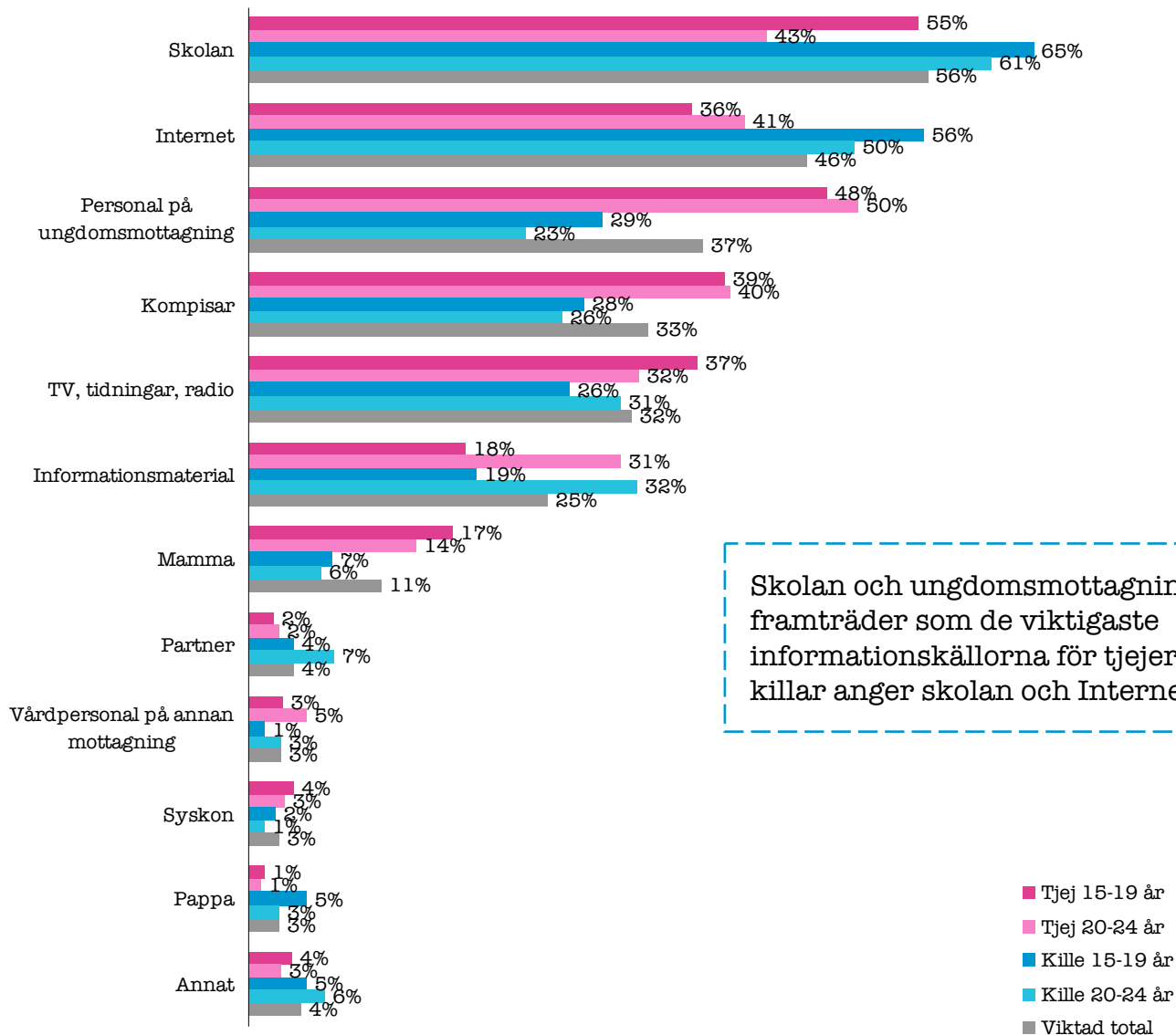
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Andelen som uppger att skolans sex- och samlevnadsundervisning är mycket dålig har sjunkit något över de senaste åren. Samtidigt som andelen ganska bra har ökat något.

Huvudsakliga informationskällor (max 3 alternativ)

"Varifrån har du huvudsakligen fått information om preventivmedel och sexuellt överförda infektioner?" / Rangordning enligt viktad total
N=4701/4714 (bortfall: 0,3%)

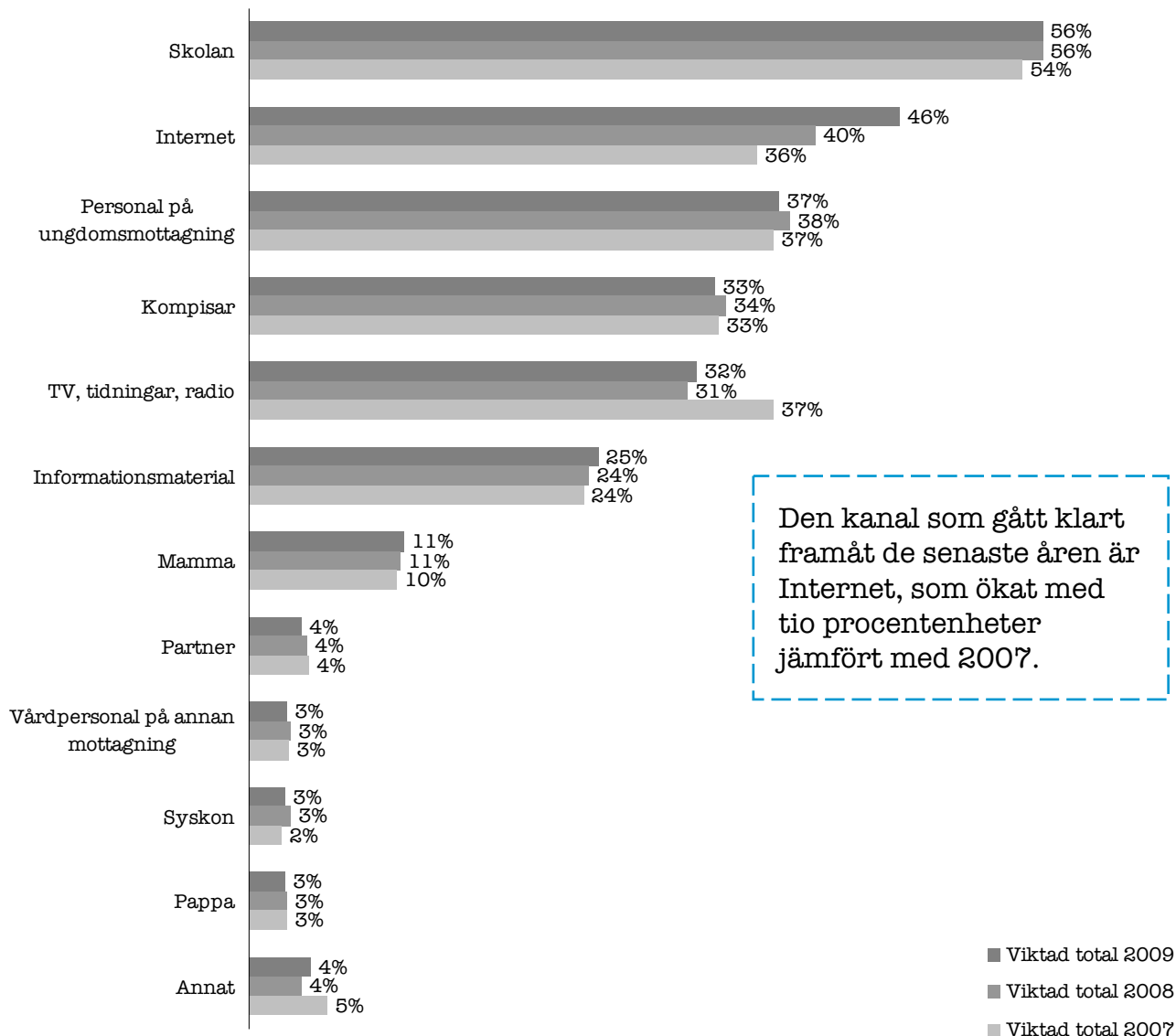

Skolan och ungdomsmottagningar framträder som de viktigaste informationskällorna för tjejer, medan killar anger skolan och Internet

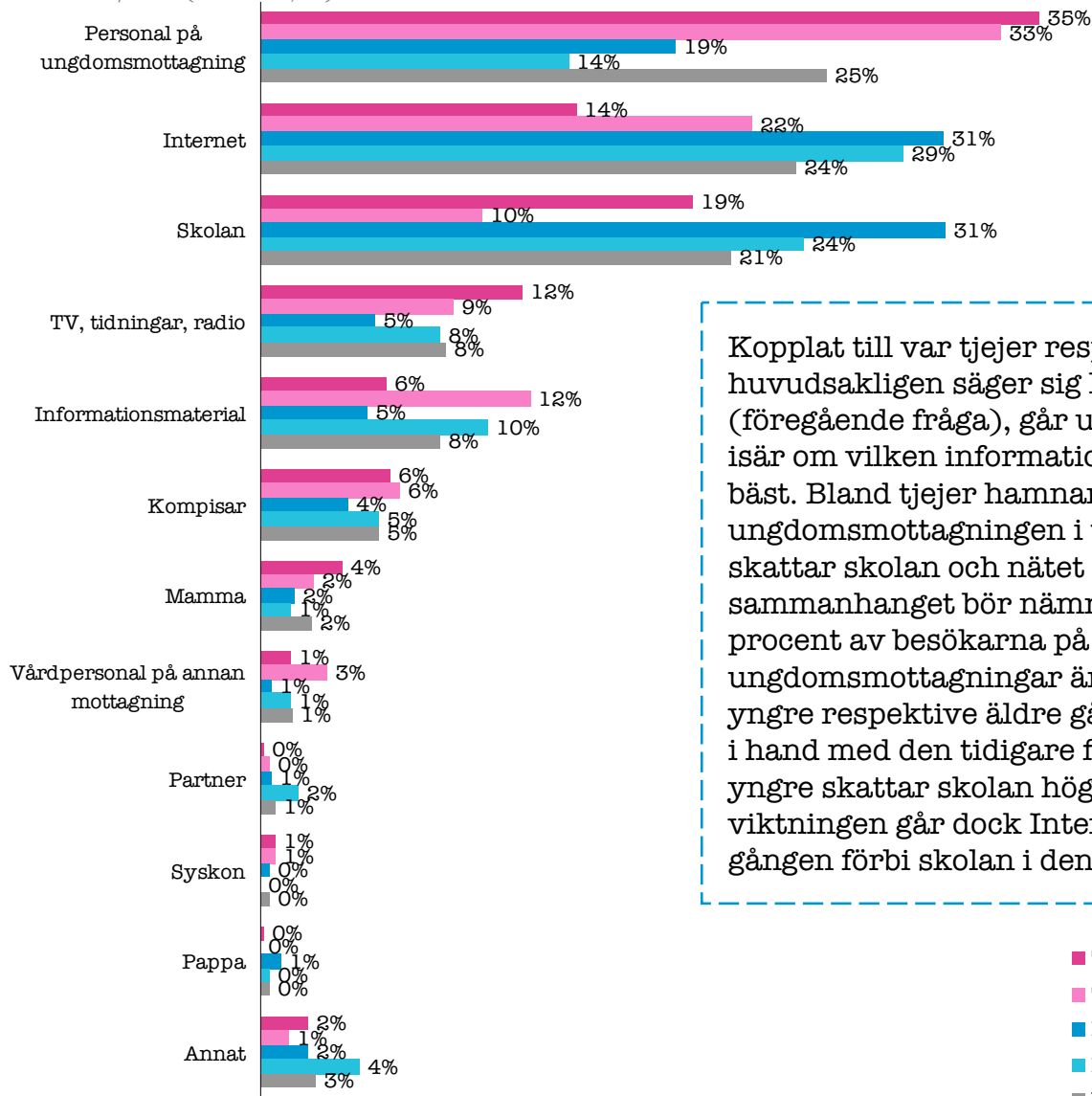
Huvudsakliga informationskällor (max 3 alternativ)

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Bästa informationskällan

"Varifrån har du fått bäst information om preventivmedel och sexuellt överförda infektioner?" / Rangordning enligt viktad total
N=4702/4714 (bortfall: 0,3%)

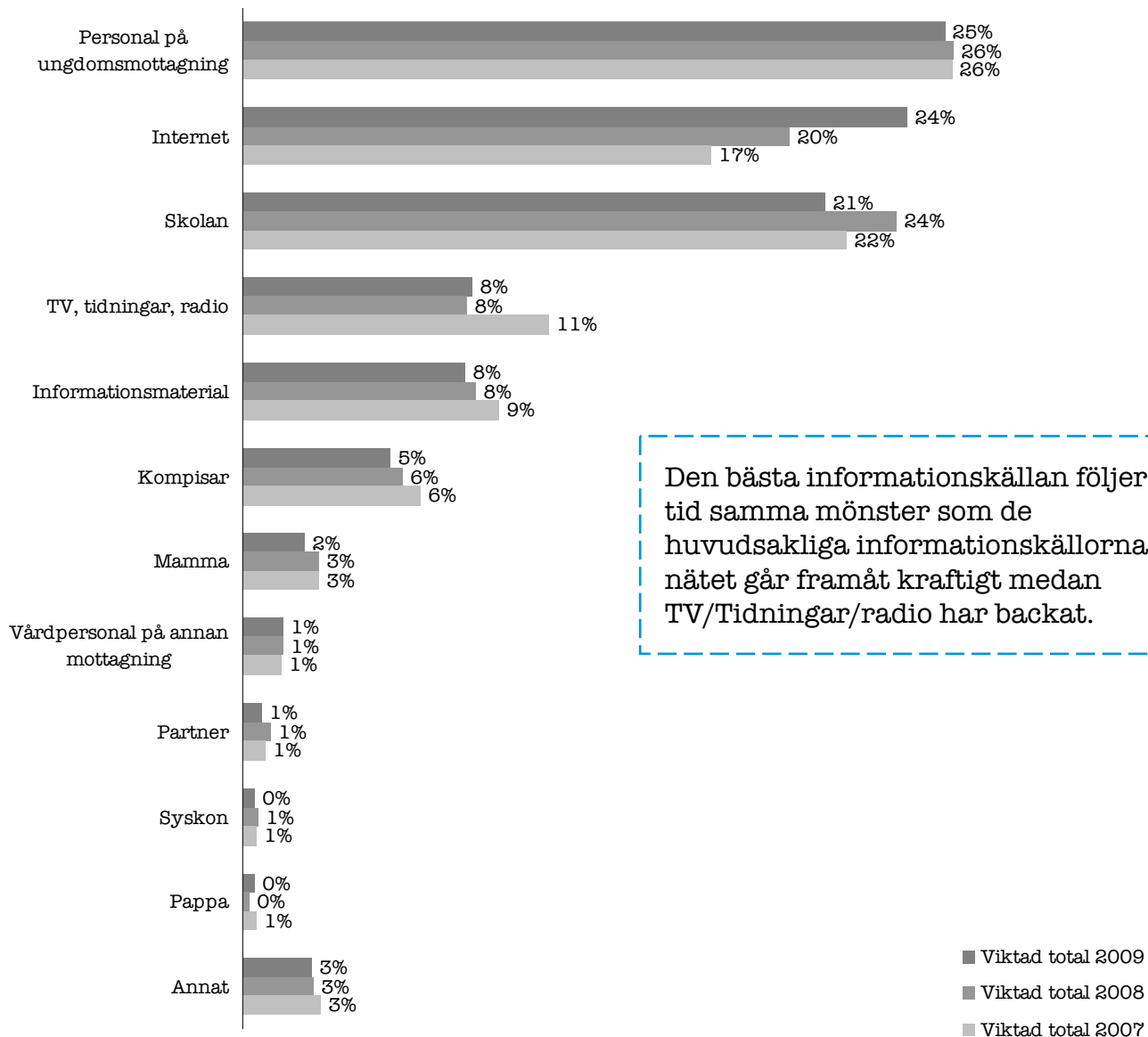
Kopplat till var tjejer respektive killar huvudsakligen säger sig ha fått information (föregående fråga), går uppfattningarna isär om vilken informationskälla som är bäst. Bland tjejer hamnar ungdomsmottagningen i topp, medan killar skattar skolan och nätet högre. I sammanhanget bör nämnas att cirka 80 procent av besökarna på ungdomsmottagningar är tjejer. Bland yngre respektive äldre går resultaten hand i hand med den tidigare frågan; framför allt yngre skattar skolan högre. I den totala viktningen går dock Internet för första gången förbi skolan i den här jämförelsen.

■ Tjej 15-19 år
 ■ Tjej 20-24 år
 ■ Kille 15-19 år
 ■ Kille 20-24 år
 ■ Viktad total

Bästa informationskällan

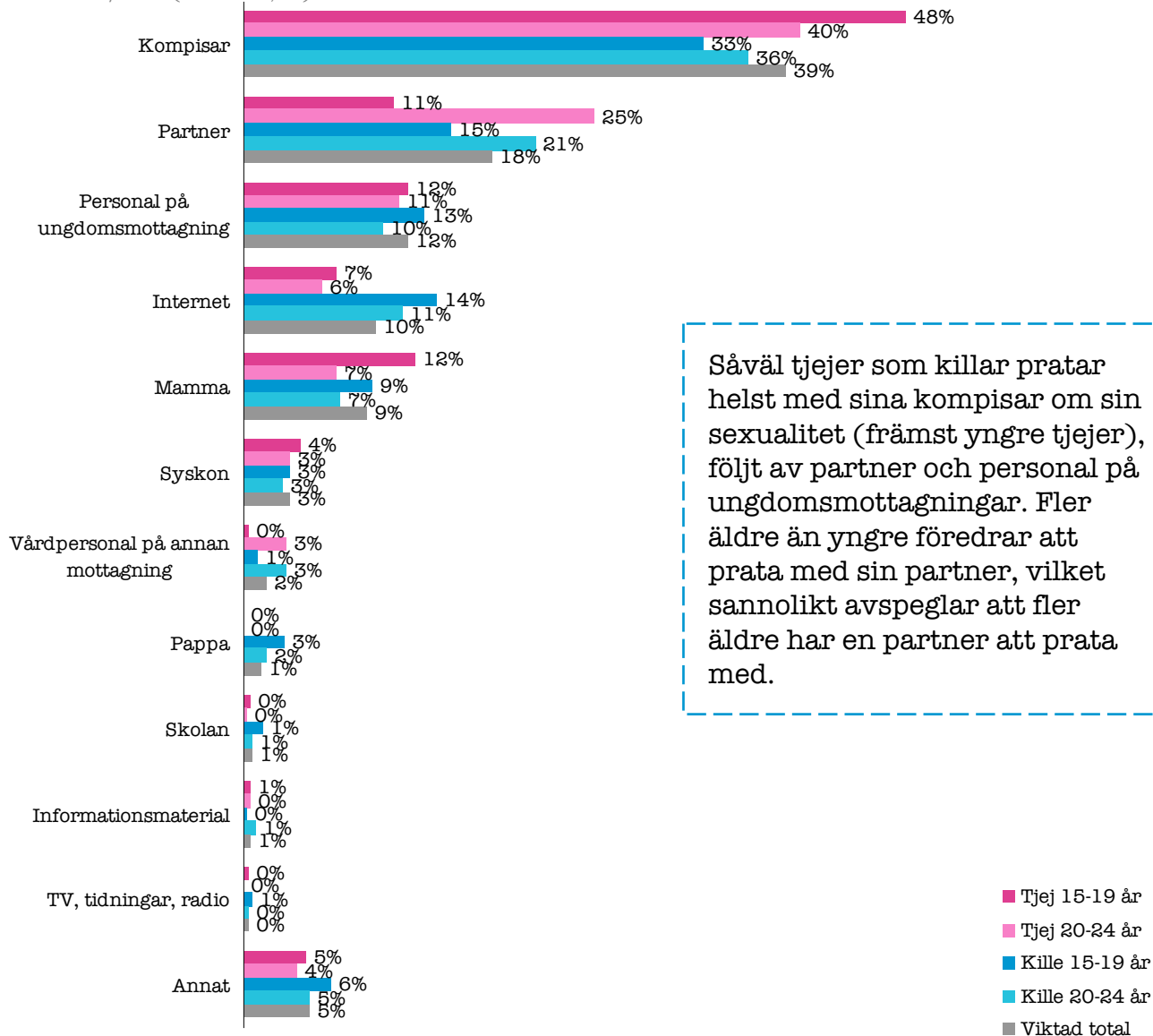
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Den bästa informationskällan följer över tid samma mönster som de huvudsakliga informationskällorna, nätet går framåt kraftigt medan TV/Tidningar/radio har backat.

Jag pratar helst om min sexualitet med/via...

"Om du skulle vilja prata om din sexualitet, vem skulle du i första hand vända dig till? / Rangordning enligt viktad total
N=4695/4714 (bortfall: 0,4%)

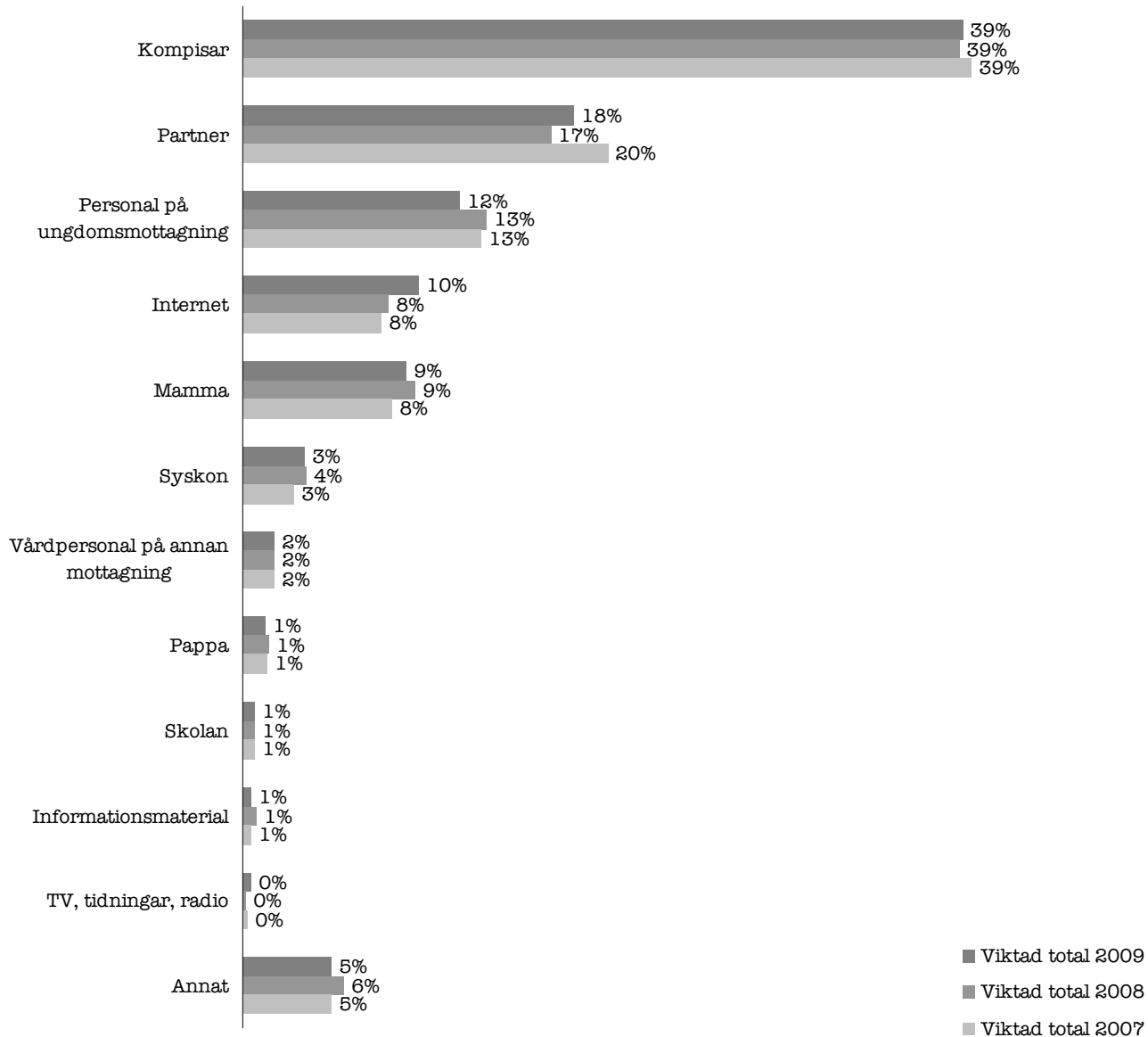

Såväl tjejer som killar pratar helst med sina kompisar om sin sexualitet (främst yngre tjejer), följt av partner och personal på ungdomsmottagningar. Fler äldre än yngre föredrar att prata med sin partner, vilket sannolikt avspeglar att fler äldre har en partner att prata med.

Jag pratar helst om min sexualitet med/via...

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2009

Den bästa kondom användaren är...

(Bygger även på körningar ur andra delar av Ungdomsbarometern-materialet)

Definierad som att han/hon använder kondom 4 ggr av 4 vilket motsvarar 30% av ungdomarna.

- Killar uppger oftare än tjejer att det är de som ser till att kondom används.
- Kondom är något vanligare i den yngre åldersgruppen, 15-19 år.
- Enligt Ungdomsbarometerns livsstilsgrupper är kondom användaren oftare en "Engagerad Emil", d.v.s. en ambitiös, välutbildad och riskmedveten individ.
- De beskriver sig något oftare än övriga som charmiga, ambitiösa, kreativa och nördiga.
- Folk som inte känner dem tror vanligtvis att de är äldre än vad de faktiskt är och de känner sig även äldre än vad de är i större utsträckning än övriga.
- De återfinns i större utsträckning än övriga långt fram i ett klassrum.
- De har druckit sig fulla flera gånger i större utsträckning än övriga.
- De har haft samlag med avsevärt färre personer än genomsnittet. 80% av de som svarar att de använder kondom 4 ggr av 4 har haft sex med 5 personer eller färre. Med andra ord är det flitiga kondom användandet i hög utsträckning en teoretisk position.
- De är en större andel som anser sig vara mycket missnöjda med sitt sexliv än övriga. Något som alltså delvis kan bero på att de inte har så mycket sexuell erfarenhet som de skulle vilja ha.
- De har i lägre utsträckning haft sexuellt överförda infektioner. De/partnern har även i lägre utsträckning använt akut p-piller.
- De bedömer i något större utsträckning att de inte löper någon risk att drabbas av vare sig hiv (55% vs. 52%) eller klamydia (47% vs. 40%).
- De är mindre oroliga för att få en könssjukdom än genomsnittet, men oroar sig mer för att bli gravida.
- De anser i betydligt högre utsträckning än andra att kondom alltid ska användas med en tillfällig partner (82% vs. 56%).
- Allmän riskbenägenhet, hur ungdomarna svarar på påståendet "Jag brukar sällan chansa eller ta risker", påverkar inte kondom användandet nämnvärt.